

บทที่ 3

บ้านโคก

การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและสภาพโดยทั่วไป

เนื่องจากชุมชนลาวครั้งบ้านโคก ตั้งอยู่ในตำบลอุ้มถ้อง อำเภออุ้มถ้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ในส่วนแรกนี้จึงจะกล่าวถึงข้อมูลโดยสังเขปของจังหวัดสุพรรณบุรี อำเภออุ้มถ้อง ตำบลอุ้มถ้องตามลำดับ

จังหวัดสุพรรณบุรี

จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางของประเทศไทย ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของภาคกลาง มีพื้นที่ประมาณ 3,361,767 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่เกษตรกรรม 2,105,797 ไร่ มีประชากรโดยประมาณ 9 แสนคน แบ่งการปกครองออกเป็น 104 ตำบล 802 หมู่บ้าน ตอนกลางและตะวันออกเป็นที่ลุ่มมีแม่น้ำสุพรรณบุรีหรือแม่น้ำท่าจีนไหลผ่าน จึงเป็นแหล่งเพาะปลูกข้าวและพืชนานาชนิด ทางทิศตะวันตกเป็นภูเขาและที่สูง เป็นป่าไม้และพื้นที่เพาะปลูกพืชไร่

จังหวัดสุพรรณบุรี มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดอื่น ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดอุทัยธานี, จังหวัดชัยนาท

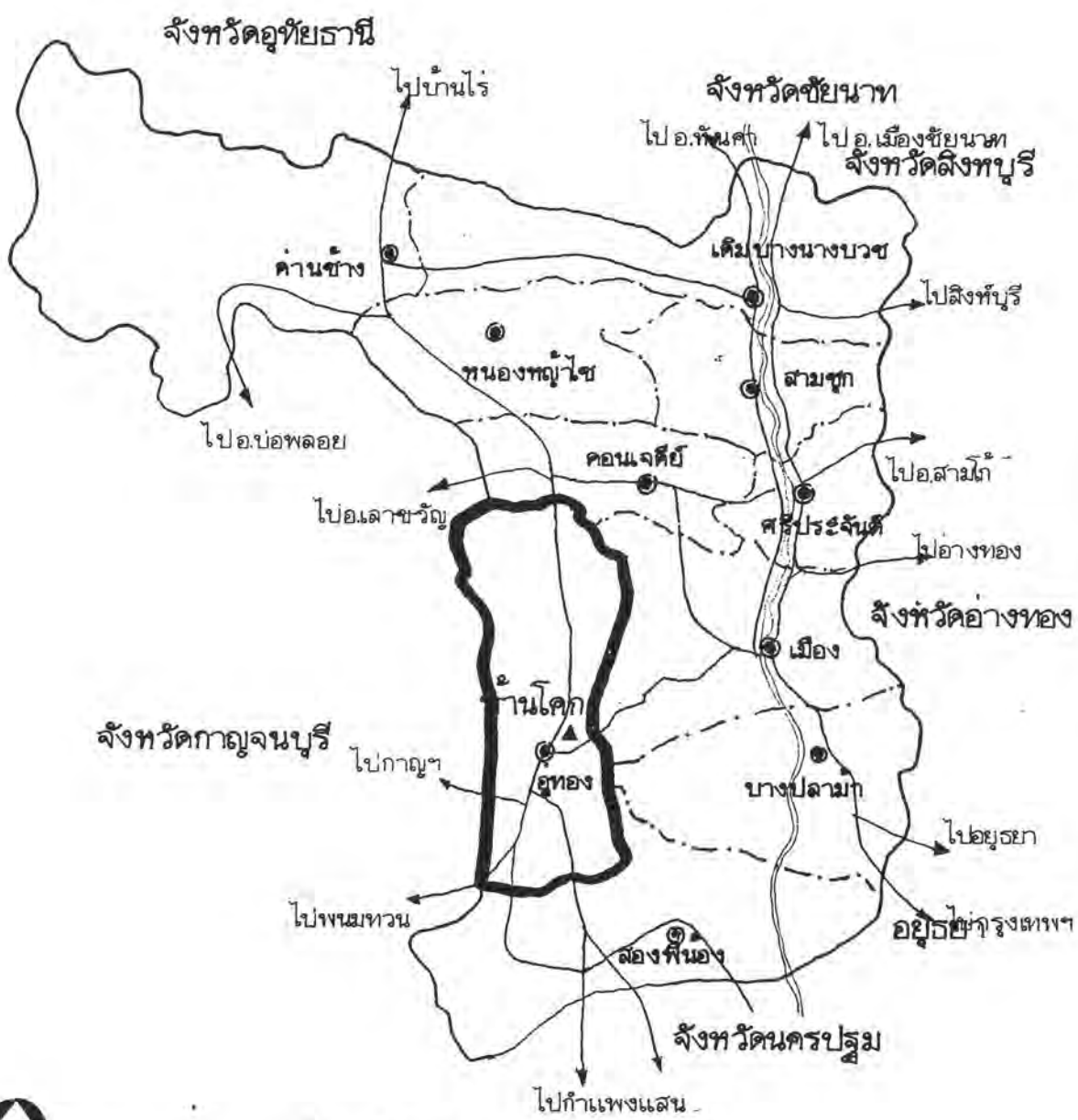
ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดนครปฐม, จังหวัดอยุธยา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดสิงห์บุรี, อ่างทอง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดกาญจนบุรี

จังหวัดสุพรรณบุรีแบ่งเขตการปกครองเป็น 10 อำเภอ คือ

1. อำเภอเมือง
2. อำเภอบางปลาม้า
3. อำเภอสองพี่น้อง
4. อำเภอดอนเจดีย์
5. อำเภออุ้มถ้อง
6. อำเภอศรีประจันต์
7. อำเภอสามชุก
8. อำเภอหนองหญ้าไซ
9. อำเภอเดิมบางนางบวช
10. อำเภอด่านช้าง

จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้เขียน : นายวรรณัย พงศาชลากร

ภาพที่ 1 แสดงแผนที่จังหวัดสุพรรณบุรีโดยสังเขป

อำเภออุทุมพร

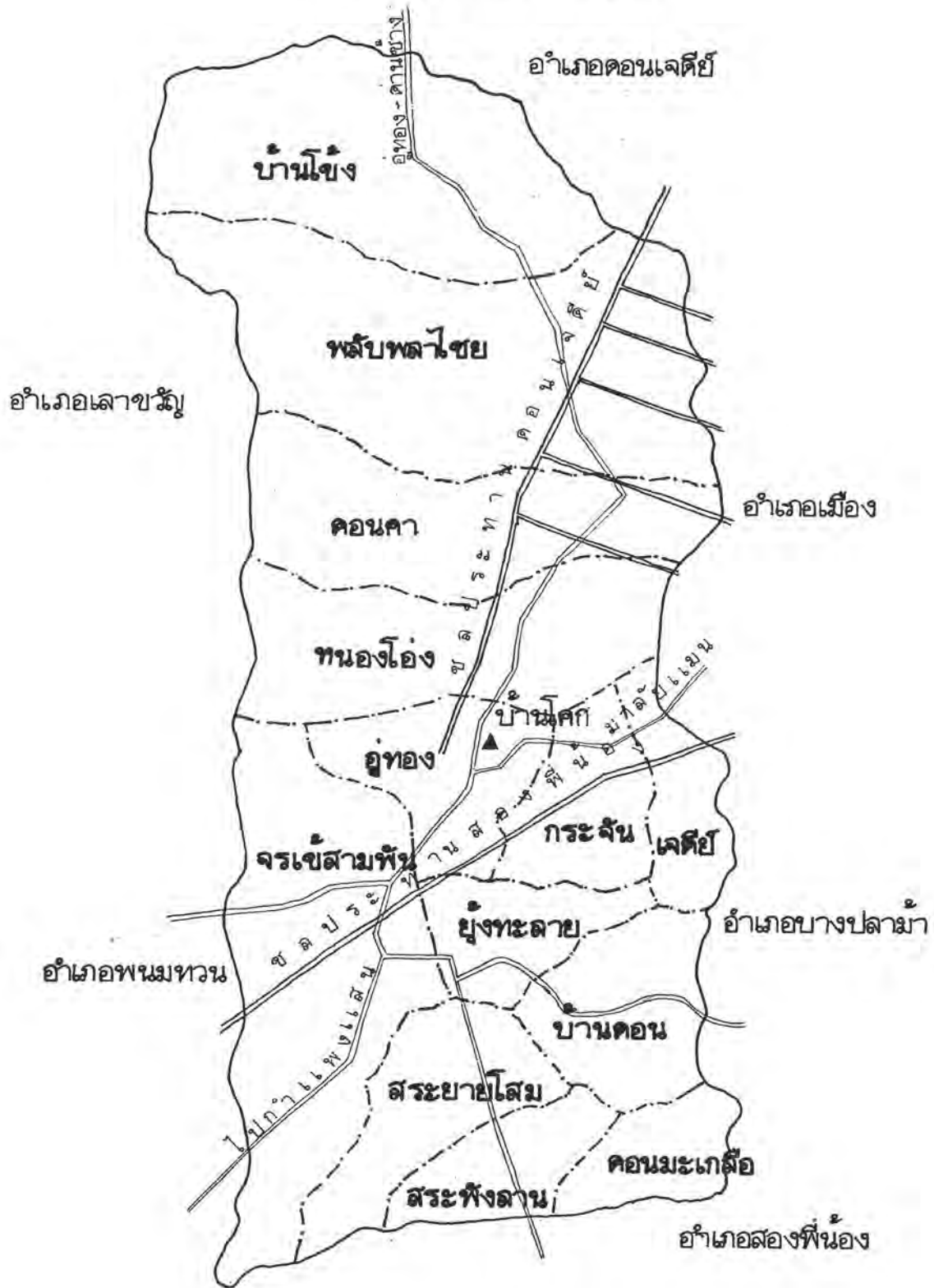
อำเภออุทุมพรแต่เดิมเรียกว่าอำเภอจรเข้สามพัน ตั้งอยู่ริมลำน้ำจรเข้สามพัน เรื่องเล่าของคำว่าจรเข้สามพันนี้เล่ากันว่า ในลำน้ำจรเข้สามพันแต่เดิมมีจรเข้อาศัยอยู่ สามสาย พันธุ์คือ พันธุ์ตีนเป็ด พันธุ์ตีนกา และพันธุ์ตีนแครง เรื่องเล่าของชื่อจรเข้สามพันนี้บางรายก็เล่าว่ามีคหบดีตา - ยาย ได้ซื้อจรเข้ใหญ่ที่พวกมอญตีอวนจับมาได้ ในราคา 3,000 เปี้ย และปล่อยลงในลำน้ำ บางรายก็เล่าว่า ในสมัยที่เมืองอุทุมพรยังเจริญรุ่งเรืองอยู่ เจ้าชายเมืองอุทุมพรได้ให้ทหาร 3 คนไปนับจำนวนจรเข้ในลำน้ำ ทั้งสามนับได้คนละ 1,000 ตัว รวมกันเป็น 3,000 ตัว จึงกลายเป็นชื่อลำน้ำมาโดยตลอด

ในราวปี 2483 ทางราชการส่วนกลางได้พิจารณาเห็นว่าอำเภอจรเข้สามพันตั้งอยู่ในอาณาเขตเมืองโบราณที่เรียกกันว่า "เมืองท้าวอุทุมพร" เพื่อให้สอดคล้องกับประวัติศาสตร์ชาตินิยมในสมัยนั้นจึงได้เปลี่ยนชื่ออำเภอจรเข้สามพันมาเป็นอำเภออุทุมพร และย้ายที่ทำการอำเภอมาสร้างใหม่ที่บริเวณคูเมืองโบราณ มีขุนสุพรรณธานีเป็นนายอำเภอคนแรก

อำเภออุทุมพรในปัจจุบัน (2538) มีนาย สุจริต แสงมณี เป็นนายอำเภอ มีเนื้อที่ทั้งหมด 750 ตารางกิโลเมตร มีประชากรประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ คือ กลุ่มคนไทยพื้นราบ ลาว ฝรั่ง ลาวครึ่ง ลาวพวน จีน และคนต่างด้าวอื่น ๆ มีโรงเรียนระดับประถม 58 โรงเรียน ระดับมัธยม 3 โรงเรียน โรงพยาบาล 2 แห่ง สถานีอนามัย 15 แห่ง มีตำบลอยู่ในความดูแล 13 ตำบล คือ

1. ตำบลบ้านไร่ มีเขตการปกครองระดับหมู่บ้าน 10 หมู่
2. ตำบลพลับพลารักษ์ 12 หมู่
3. ตำบลดอนคา 11 หมู่
4. ตำบลหนองเรือ 12 หมู่
5. ตำบลอุทุมพร 8 หมู่
6. ตำบลกระเจียน 7 หมู่
7. ตำบลจรเข้สามพัน 12 หมู่
8. ตำบลยูงทะเลาย 7 หมู่
9. ตำบลสระยายโสม 9 หมู่

ภาพที่ 2 แผนที่แสดงอำเภออุทอง

อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

มาตราส่วน 1:400,000

นายวรณีย์ พงศาชลากร : ผู้เขียน

10. ตำบลสระพังลาน 7 หมู่
11. ตำบลดอนมะเกลือ 5 หมู่
12. ตำบลเจดีย์ 5 หมู่
13. ตำบลบ้านดอน 9 หมู่

อำเภออุทอง มีอาณาเขตติดต่อกับเขตอำเภออื่น ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	อำเภอเสาวชัย จังหวัดกาญจนบุรี อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี
ทิศใต้	อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
ทิศตะวันออก	อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี
ทิศตะวันตก	อำเภอเสาวชัย จังหวัดกาญจนบุรี อำเภอพนมทวนจังหวัดกาญจนบุรี

ประวัติศาสตร์และโบราณคดี

การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของบ้านโคก และชุมชนหมู่บ้านใกล้เคียงในบริเวณตำบลอุทองนั้น ชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการร่วมกันของกลุ่มผู้คน หมู่บ้านได้เป็นอย่างดี เพราะเชื่อได้ว่า ไม่มีชุมชนใดมีพัฒนาการมาโดยลำพัง โดดเดี่ยวโดยปราศจากการปะทะสังสรรค์กับชุมชนอื่น ๆ ประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านในเขตอำเภออุทองนั้น มีหลักฐานทางโบราณคดีของผู้คนในสมัยต่าง ๆ ปรากฏบนพื้นที่ของอำเภออุทองเป็นจำนวนมาก หลักฐานทางโบราณคดีที่เป็นวัตถุเหล่านั้น ได้ชี้ให้เห็นถึงความเก่าแก่ของการตั้งหลักแหล่งเป็นชุมชน ที่มีอายุประมาณ 4,000 - 5,000 ปี โบราณวัตถุที่พบ ได้แก่ ขวานหิน ขวานหินขัด แวดินเผา เครื่องปั้นดินเผา ลูกปัด ลูกกระสุนดินเผา เครื่องประดับ รวมทั้งโครงกระดูกของผู้คนในสมัยนั้น ในช่วงก่อนทศวรรษที่ 2500 ชาวบ้านจะพบหลักฐานเหล่านี้ตามพื้นดินที่ตนเข้าทำการเกษตรกรรม ในชุมชน หรือในบริเวณใต้ถุนบ้าน เมื่อทำการไถ ซุดก็จะพบ

เห็นรอยมีได้ให้ความสนใจ แต่หลังจาก ทศวรรษที่ 2510 เป็นต้นมา มีความต้องการโบราณวัตถุ ประเภทลูกบิดและ เครื่องประดับโบราณของผู้สะสมเพิ่มขึ้น ชาวบ้านในเขตอุทงจึงเกิดอาชีพค้าของเก่า โดยการขุดหาลงไปในพื้นที่ที่เคยพบเห็นโบราณวัตถุเหล่านั้นบนผิว ค้นหาสิ่งของที่คนในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ได้ฝังรวมไว้กับศพของผู้ตาย ความต้องการสินค้าประเภทลูกบิด และของแปลก ๆ สมัยโบราณ จึงเกิดการขยายการขุดค้นหาไปตามสถานที่ต่างๆ ในอำเภออุทงเป็นจำนวนมาก สถานที่ที่เป็นที่ขุดได้แก่ บริเวณบ้านท่าพระ (สถานที่ตั้งที่ว่าการอำเภอและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอุทงในปัจจุบัน) บ้านสะพานดา บ้านท่าม้า บ้านพลับพลาไชย บ้านโคกสารรัง บ้านหนองหลุม บ้านสะกร่าง บ้านหม่ม บ้านหนองปล้อง เป็นต้น รอยเฉพาะการค้นหาลูกบิดในพื้นที่ตำบลอุทงนั้น เป็นที่ขึ้นชื่อมากในช่วงปี 2510-2520 ตลาดการค้าลูกบิด และโบราณวัตถุก่อนประวัติศาสตร์นั้นอยู่ในตลาดอุทงเสียเป็นส่วนใหญ่ (มนัส รัตกุล, 2535:18-20)

หลักฐานในยุคสมัยต่อมานั้น เป็นหลักฐานของการตั้งหลักแหล่งของผู้คนในอารยธรรมพูนัน และทวารวดี โดยสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ครั้งยังดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ได้เสด็จมาเขตหัวเมืองสุพรรณบุรีเพื่อการค้นหาเจดีย์ยุทธหัตถี นั้น มีผู้กราบทูลหาทรงทราบว่ามีเมืองโบราณร้างในป่าทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของหัวเมืองสุพรรณเรียกว่า "เมืองอุทง" ซึ่งในสมัยนั้น เชื่อว่าเป็นเมืองที่พระเจ้าอุทง หรือสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 แห่งกรุงศรีอยุธยา ได้ย้ายเมืองหนีมาเนื่องจากเกิดโรคระบาด สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพจึงได้เสด็จมาที่เมืองอุทงแห่งนี้ในราวปี 2446 และทรงวินิจฉัยว่าเมืองโบราณที่อุทงนั้นน่าจะมีอายุเท่ากับเมืองนครปฐม ในราวปี 2506-2509 มีการตรวจสอบเมืองโบราณสมัยทวารวดีที่อุทงโดยกรมศิลปากรและศาสตราจารย์ ของ ปีวชเชลีเยร์ และสรุปว่า เมืองโบราณที่อยู่ที่อำเภอจรเข้สามพัน (อำเภออุทงในปัจจุบันนั้น) เป็นเมืองโบราณที่มีอายุตั้งแต่ยุคหินใหม่ 4,500 - 5,500 ปี ยุคสัมฤทธิ์ 2,500 - 3,500 ปี และเจริญสืบเนื่องมาในวัฒนธรรมพูนัน และทวารวดี เป็นราชธานีของแคว้นสุวรรณภูมิ เจริญรุ่งเรืองมาประมาณ 300 ปีก็ล่มสลายไปในราวพุทธศตวรรษที่ 15 - 16 จึงไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศิลปะวัตถุประเภทพระพุทธรูป ที่มีอายุในราวพุทธศตวรรษที่ 19 - 21 ที่เรียกว่า "ศิลปะอุทง" และตำนานเรื่องการย้ายเมืองหนีโรคระบาดของพระเจ้าอุทง สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 แต่อย่างใด (มนัส :22-25)

ตำบลอุ้มทอง

ตำบลอุ้มทองเป็นตำบลหนึ่งในอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีพื้นที่ทั้งหมด 32,950 ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตรกรรม 18,225 ไร่ มีพื้นที่ติดต่อกับตำบลใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ บ้านคณที, บ้านหนองกระทิง, บ้านสระ, บ้านคอกวัว
ตำบลหนองเรือ

ทิศใต้ ติดต่อกับ บ้านลาดพร้าว, บ้านยูงทะเลาย ตำบลยูงทะเลาย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ บ้านหัวพุทรา, บ้านบางระจัน, บ้านยางยี่แสบ, บ้านระดม,
บ้านสะพานดำ ตำบลระจัน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ บ้านทุ่งยายพัก, บ้านเขาวงพาทย์ ตำบลจรเข้สามพัน

ประกอบด้วยเขตปกครองระดับท้องถิ่นคือ **เขตสุขาภิบาลอุ้มทอง** ที่เป็นที่ตั้งตัวอำเภอและ
เมืองในปัจจุบัน แบ่งการปกครองในระดับหมู่บ้านออกเป็น 8 หมู่ คือ

หมู่ที่ 1 บ้านนาลาว มีพื้นที่ 4,000 ไร่ พื้นที่เกษตรกรรม 3,500 ไร่
ประชากร 2,987 ชาย 1,488 หญิง 1,499 คน
มีวัด 1 แห่ง โรงเรียนประถม 1 แห่ง

หมู่ที่ 2 บ้านดอนพรม มีพื้นที่ 4,000 ไร่ พื้นที่เกษตรกรรม 3,500 ไร่
ประชากร 2,216 ชาย 904 หญิง 1,312 คน

หมู่ที่ 3 บ้านรัก และบ้านดงเย็น
มีพื้นที่ 6,800 ไร่ พื้นที่เกษตรกรรม 2,850 ไร่
ประชากร 2,144 ชาย 1,057 หญิง 1,087 คน
มีสำนักสงฆ์ 1 แห่ง

หมู่ที่ 4 บ้านหนองตาสาม
มีพื้นที่ 1,500 ไร่ พื้นที่เกษตรกรรม 1,300 ไร่
ประชากร 1,966 ชาย 618 หญิง 613 คน
มีวัด 1 แห่ง มีโรงเรียนประถม 1 แห่ง

หมู่ที่ 5 บ้านเขาพระ มีพื้นที่ 12,600 ไร่ พื้นที่เกษตรกรรม 8,200 ไร่
ประชากร 2,713 ชาย 1,401 หญิง 1,312 คน

มีวัด 1 แห่ง มีโรงเรียนประถม 1 แห่ง โรงเรียนมัธยม 1 แห่ง

ภาพที่ 3 แสดงพื้นที่ตำบลอุทอง

หมู่ที่ 6 สุขาภิบาลอยู่ทองและบ้านท่าพระ(ยาจักร)

มีพื้นที่ 1,800 ไร่ พื้นที่เกษตรกรรม 1,000 ไร่
 ประชากร 13,215 ชาย 6,778 หญิง 6,437 คน
 มีวัด 2 แห่ง โรงเรียนมัธยม 1 แห่ง โรงเรียน
 ประถม 2 แห่ง

หมู่ที่ 7 บ้านท่าม้า มีพื้นที่ 1,800 ไร่ พื้นที่เกษตรกรรม 1,725 ไร่

ประชากร 1,231 ชาย 618 หญิง 613 คน

หมู่ที่ 8 บ้านหนองเสือ มีพื้นที่ 450 ไร่ พื้นที่เกษตรกรรม 300 ไร่

ประชากร 611 ชาย 311 หญิง 300 คน

ตำบลอยู่ทองมีเส้นทางคมนาคมที่สำคัญคือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 324 (ถนนมาลัย
 แมน)สุพรรณบุรี - อยู่ทอง และทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3230 อยู่ทอง - ตำบลช้าง ในตำบลมี
 โครงการชลประทานเข้ามาถึง 2 โครงการ คือ โครงการชลประทานดอนเจดีย์ ที่ผันน้ำมา
 จากโครงการเจ้าพระยาตะวันตก เข้ามาทางตอนเหนือและสิ้นสุดปลายคลองที่บ้านดงเย็นและบ้าน
 รอคก หมู่ที่ 3 พื้นที่รับน้ำตามโครงการ 4,435 ไร่ ทางตะวันออก และโครงการชลประทานสองที่
 น้อย เป็นโครงการย่อยของโครงการชลประทานแม่กลอง ผ่านเข้ามาในแนวทิศใต้ไปทิศตะวันออก
 ออกเฉียงเหนือของตำบล ผ่านบ้านนาลาว และบ้านดอนพรม และบ้านท่าพระพื้นที่จ่ายน้ำทั้งหมด
 5,850 ไร่

ตำบลอยู่ทองมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ และใช้ทำการเพาะปลูกข้าว ในทางทิศตะวันตก
 ของตำบลในบริเวณบ้านดงเย็น, บ้านเขาพระและบ้านนาลาว พื้นที่จะเป็นแนวภูเขาสลับกับที่ราบ
 ลาดชันเชิงเขา มีการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ในการทำพืชไร่ บางส่วนเป็นโรงงานอุตสาหกรรมและ
 โรงรับหินดาเนินกิจการอยู่ พื้นที่ดินของตำบลอยู่ทองนั้น ประกอบด้วยชุดดิน 11 ชุดคือ

1. ชุดดินบ้านหมี่ อยู่ในพื้นที่หมู่ 3,4 เหมาะสมกับการปลูกข้าว
2. ชุดดินโรคกระเทียม อยู่ในพื้นที่หมู่ 2,4 เหมาะสมกับการปลูกข้าว
3. ชุดดินสระบุรี อยู่ในพื้นที่หมู่ 1 เหมาะสมกับการปลูกข้าว

4. ชุดดินกันพงแสม อยู่ในพื้นที่หมู่ 1-4,6 เหมาะสมกับการปลูกพืชไร่และไม่ยืนต้น
5. ชุดดินกันพงแสม/นครปฐม อยู่ในพื้นที่หมู่ 1,2,4,6 มีความเหมาะสมปานกลางสำหรับการเพาะปลูก
6. ชุดดินนครปฐม อยู่ในพื้นที่หมู่ 1 เหมาะสมกับการปลูกข้าว
7. ชุดดินลพบุรี อยู่ในพื้นที่หมู่ 3 เหมาะสมกับการปลูกพืชไร่
8. ชุดดินตาสี อยู่ในพื้นที่หมู่ 2-4,6 ไม่เหมาะสมกับการเพาะปลูก
9. ชุดดินหินซ้อน อยู่ในพื้นที่หมู่ 1,5 ไม่เหมาะสมกับการเพาะปลูก
10. ชุดดินจัตุรัส อยู่ในพื้นที่หมู่ 3,5 ไม่เหมาะสมกับการเพาะปลูก
11. ชุดดิน SLOP COMPLEX อยู่ในพื้นที่หมู่ 1,3,5 ไม่เหมาะสมกับการเพาะปลูก

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภออุททอง 2537

ลักษณะภูมิอากาศของหมู่บ้านในตำบลอุททองนั้นก็คล้ายกับหมู่บ้านอื่น ๆ ในภาคกลาง ที่มีฤดูกาล 3 ฤดูกาล คือ มีฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว ในช่วงเดือนมกราคมก็จะเป็นช่วงปลายฤดูหนาวเข้าสู่ฤดูร้อน ในช่วงเดือนเมษายน - พฤษภาคม นั้นเป็นช่วงที่มีอากาศร้อนมากที่สุด ความชื้นบนผิวน้ำดินมีน้อยลง ชาวบ้านก็จะมีการแต่งตัวรับกับฤดู โดยมากผู้ชายก็จะถอดเสื้อ ทุ่งกางเกงขาก้วยหรือผ้าขาวม้า ยิ่งเป็นเด็กเล็ก ๆ อายุ 1 - 5 ขวบด้วยแล้ว บางทีก็ไม่นุ่งเสื้อผ้าปกปิดร่างกาย ส่วนผู้หญิงในรุ่นอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไปมักจะใส่เสื้อคอกระเช้า บางรายก็สวมแคยทรวงเมื่อทำงานอยู่ในครัวเรือน ในช่วงราวกลางเมษายน ก็มักจะมีฝนตกลงมาให้ความชุ่มชื้นในหมู่บ้าน ฝนละอองที่เกิดขึ้นตามหลังคา ถนนหนทาง ต้นไม้ก็จะถูกชะล้างไปตุสะอาดตา พอฝนไปในวันเสาร์ เดือน สิงหาคม - ตุลาคม ฝนดูจะตกถี่มากขึ้น แต่ฤดูฝนดูจะไม่มีอิทธิพลต่อการเพาะปลูกของหมู่บ้านในเขตชลประทานมากนัก เนื่องจากเป็นพื้นที่ในเขตคาบเกี่ยวของ 2 โครงการชลประทาน ฤดูฝนจึงเป็นเหมือนนาฬิกาบอกถึงการเริ่มต้นการเพาะปลูกเสียมากกว่า และถ้าในช่วงฝนมาผิดเวลาหรือมามากจนเกินไป ก็อาจจะก่อปัญหาให้กับชาวนาชาวสวนได้เหมือนกัน

ช่วงเก็บเกี่ยวก็จะอยู่ในเดือนพฤศจิกายน - มกราคม ซึ่งก็จะเป็นฤดูหนาว อากาศจะเย็นและในบางทีก็จะหนาวมาก ชาวบ้านยังนิยมที่จะออกมาจุดก่อกองไฟผิงไฟอุ่นในช่วงเช้า ฤดูหนาวดูจะดูสั้นนักสำหรับหมู่บ้านในภาคกลาง

ปริมาณการกระจายตัวของฝนในตำบลอุททองนั้น จะอยู่ในช่วงเดือนเมษายน - เดือน

ตุลาคม มีฝนตกเฉลี่ยแล้ว 1,017.6 มม. จำนวนฝนที่ตกต่อปีเท่ากับ 94.2 วัน เดือนที่ฝนตกมากที่สุดคือเดือนกันยายน จะมีฝนตก 18 วัน ซึ่งจะมีผลต่อการเพาะปลูกของเกษตรกรเป็นอย่างมาก

ตารางที่ 1 ตารางแสดงปริมาณ / จำนวนน้ำฝนในเขตลู่ทอง

เดือน	จำนวนวันฝนตก(วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)
มกราคม	.4	1.0
กุมภาพันธ์	1.4	13.6
มีนาคม	1.4	9
เมษายน	5.8	71.8
พฤษภาคม	10.6	129.4
มิถุนายน	12.4	77.5
กรกฎาคม	14.8	152.3
สิงหาคม	12.4	111.3
กันยายน	17.8	241.2
ตุลาคม	12.4	156.1
พฤศจิกายน	4.8	63.8
ธันวาคม	0.8	4.8

ที่มา : ศูนย์วิจัยพืชไร่สุพรรณบุรี 2537

ในตำบลลู่ทองนั้นประสบปัญหาความแห้งแล้งในพื้นที่ของบ้านนาลาวทางทิศตะวันตก, บ้านเขาพระและบ้านดงเย็น เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นที่ลาดชันเชิงเขา และที่ราบเชิงเขา ซึ่งต้องใช้น้ำฝนตามธรรมชาติในการทำการเพาะปลูก ซึ่งจะปลูกพืชไร่เสียเป็นส่วนใหญ่ และในช่วงหน้าฝนถ้าปริมาณน้ำฝนมาก พื้นที่ในบริเวณเขตชลประทานก็จะประสบปัญหาการท่วมขังของน้ำในบ้านนาลาว,

บ้านดอนพรม, บ้านท่าพระ, บ้านโคก, บ้านหนองเสือ, บ้านหนองตาสามและบ้านท่าม้า

บ้านโคก:สภาพโดยทั่วไป

บ้านโคก เป็นหมู่บ้านหนึ่งในตำบลอุ้อทอง อำเภออุ้อทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นหมู่บ้านในหมู่ที่ 3 ร่วมกับบ้านดงเย็น ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของตำบล มีอาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่น ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ บ้านคอกวัว หมู่ที่ 11 บ้านหนองกระตัง หมู่ที่ 3, บ้านสระ หมู่ที่ 10 ตำบลหนองโธ่ง อำเภออุ้อทอง

ทิศใต้ ติดต่อกับ บ้านเขาพระ หมู่ที่ 5 , สุขาภิบาลเมืองอุ้อทอง, บ้านท่าพระ ตำบลอุ้อทอง อำเภออุ้อทอง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ บ้านหนองเสือ หมู่ที่ 8 ตำบลอุ้อทอง อำเภออุ้อทอง

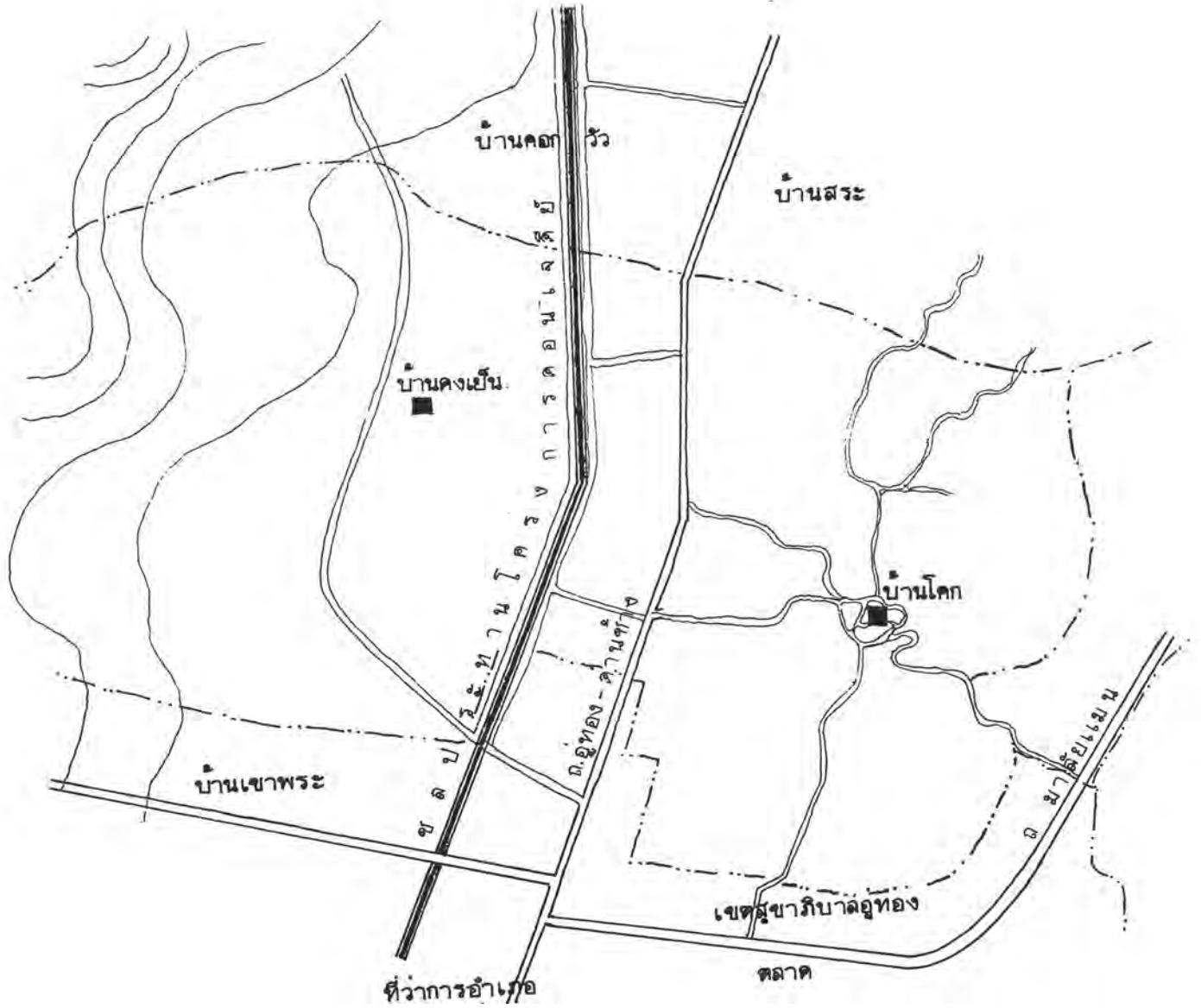
ทิศตะวันตก ติดต่อกับ บ้านเขาวงพาทย์หมู่ที่ 11, บ้านทุ่งยายพัก หมู่ที่ 10 ตำบลจรเข้สามพัน อำเภออุ้อทอง

บ้านโคกและบ้านดงเย็น หมู่ที่ 3 มีเนื้อที่ทั้งสิ้น ประมาณ 6,800 ไร่ เป็นพื้นที่เกษตรกรรม 2,850 ไร่ เป็นพื้นที่นา 2,500 ไร่ พื้นที่ปลูกผัก 300 ไร่ พื้นที่ปลูกพืชไร่ 200 ไร่

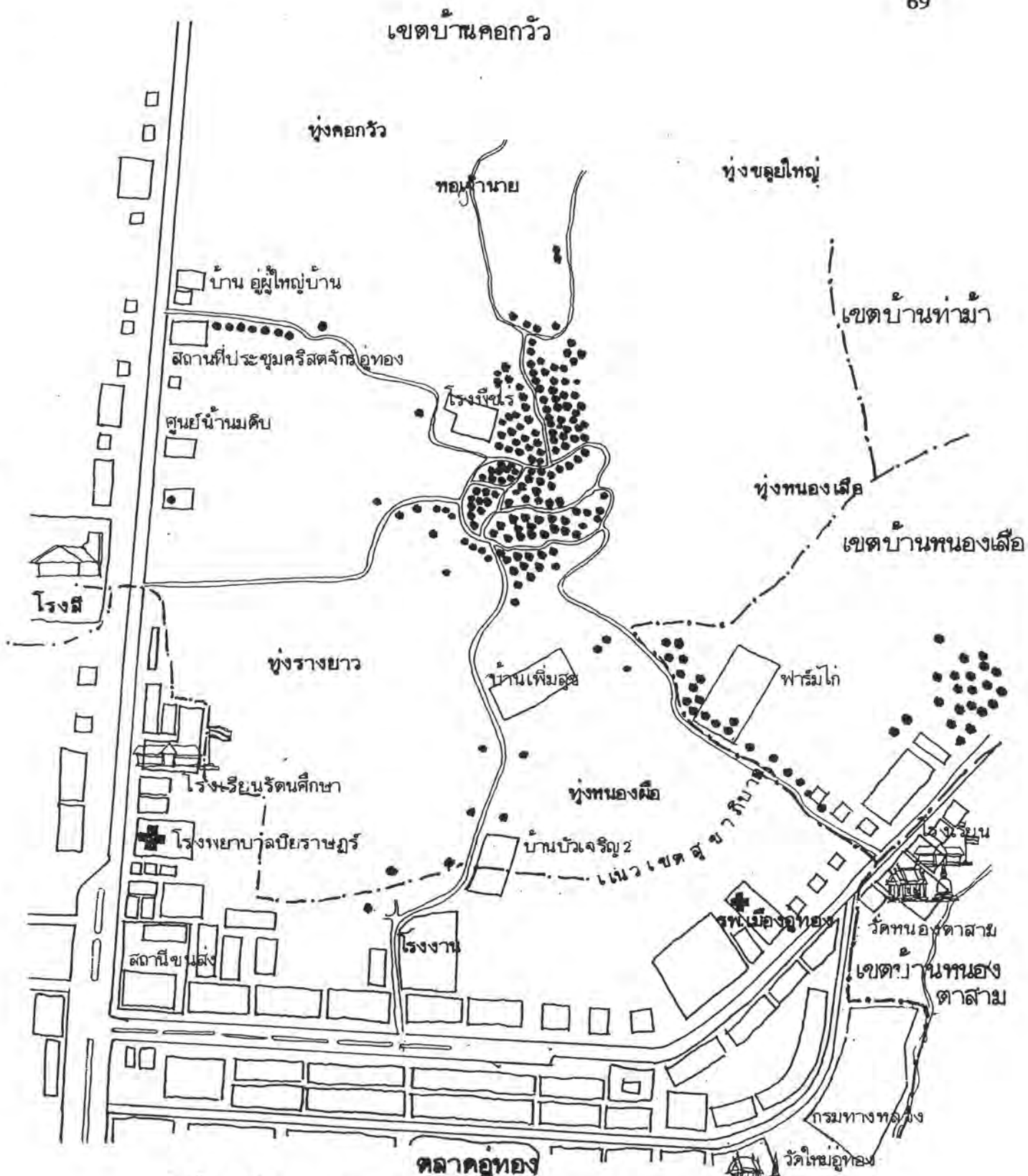
บ้านโคก:การคมนาคม

บ้านโคกเป็นหมู่บ้านชานนา ตั้งอยู่ในเขตตำบลอุ้อทอง อำเภออุ้อทองจังหวัดสุพรรณบุรี ตัวหมู่บ้านห่างจากที่ทำการอำเภอประมาณ 1.5 กิโลเมตร โดยที่ว่าการอำเภออุ้อทองนั้น อยู่ห่างจากจังหวัดกรุงเทพมหานครประมาณ 120 กิโลเมตร ตามเส้นทางถนนสายอุ้อทอง - สองพี่น้อง - วัดไร่โรงวัว - ลาดหลุมแก้ว - กรุงเทพฯ หรือ 150 กิโลเมตรตามเส้นทาง กรุงเทพฯ-นครปฐม กาแพงแสน-อุ้อทอง และเส้นทางถนนมาลัยแมน เริ่มจากจังหวัดสุพรรณบุรีถึงตัวอำเภอ ประมาณ 31 กิโลเมตร ถนนสายต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ เป็นถนนลาดยางอย่างดี การคมนาคมภายในหมู่บ้าน จะมีถนนสายเล็ก ๆ (รถผ่าน 2 เลนพอดี) เป็นถนนดินลูกรังตัดผ่านจุดต่าง ๆ ของหมู่บ้าน เชื่อมโยงบ้านเหนือ บ้านกลาง บ้านใต้ เข้าด้วยกัน ถนนภายในหมู่บ้านเหล่านี้จะตัดออกนอกหมู่บ้าน 4 เส้นทางคือ

ภาพที่ 4 แสดงพื้นที่บ้านหมู่ที่ 3 บ้านโคกและบ้านดงเย็น

บ้านโคกและบ้านดงเย็น หมู่ที่ 3
 ตำบลอุทอง อำเภอกุทอง สุพรรณบุรี
 วรณีย์ พงศาชลากร ผู้เขียน

บ้านโคก อำเภออุทอง สุพรรณบุรี มาตรฐาน 1:125,000
 วรณีย์ พงศาชลากร : ผู้เขียน

ภาพที่ 5 ภาพแสดงลักษณะทางกายภาพของบ้านโคก สถานที่สำคัญบริเวณใกล้เคียง

1. ออกรoadถนนสายอุ้งทอง - สุพรรณบุรี (มาลัยแมน) บริเวณหน้าวัดหนองตาสาม ในหมู่ที่ 4
2. ออกรoadถนนสายอุ้งทอง - สุพรรณบุรี (มาลัยแมน)ทางด้านตลาดอุ้งทอง เขตสุขาภิบาล
3. ออกรoadถนนสายอุ้งทอง - ด้านข้าง หน้าโรงสี
4. ออกรoadถนนสายอุ้งทอง - ด้านข้าง บริเวณสถานที่ประชุมคริสตจักรอุ้งทอง และอุ้งซ่อมเครื่องยนต์ บ้านผู้ใหญ่บ้าน

บ้านหมู่ที่ 3 นั้น จะประกอบไปด้วยหมู่บ้าน 2 หมู่บ้าน คือบ้านโคกทิศตะวันออกที่ใช้เป็นหมู่บ้านศึกษากรณี และหมู่บ้านดงเย็นทางทิศตะวันตกซึ่งเป็นหมู่บ้านใหม่ของบ้านโคกที่เกิดขึ้นจากการขยายตัวของของจำนวนประชากรและการขยายพื้นที่ทำกิน บ้านโคกนั้นประกอบไปด้วยกลุ่มบ้าน 3 กลุ่ม คือ บ้านหมู่เหนือ บ้านหมู่กลาง บ้านหมู่ใต้ มีพื้นที่ประมาณ 2000 ไร่ (7 ตารางกิโลเมตร) ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มสลับโคกเนิน เหมาะต่อการทำนาและปลูกพืชสวน พืชไร่ต่าง ๆ แต่เดิมอาศัยน้ำในการบริโภคอุปโภคจากน้ำฝนในช่วงฤดูเพาะปลูก ทั้งยังอาศัยน้ำจากคลองจรเข้สามพัน ในช่วงหน้าแล้งบ้านโคกจะแล้งน้ำมาก แหล่งเก็บน้ำในหมู่บ้านไม่สามารถเก็บกักน้ำได้ ชาวบ้านจะไปหาน้ำกันมาจากบ่อที่วัดหนองตาสาม (ปัจจุบันถูกถมเป็นโรงเรียนวัดหนองตาสาม)และทำน้ำคลองจรเข้สามพันที่มีน้ำตลอดปี หลังจากที่มีการจัดระบบชลประทานโครงการสุพรรณบุรี ในช่วงทศวรรษที่ 2490 ในช่วงปี 2507-2510 มีการสร้างคลองชลประทานส่งน้ำมาในเขตอุ้งทอง ชาวบ้านจะเรียกคลองนี้ว่า คลองใหญ่ เป็นคลองขุด ฝั่งคลองเป็นดิน ตัดลงมาทางตอนเหนือของหมู่บ้าน ส่งน้ำเพื่อการเกษตรกรรมผ่านคลองไส้ไก่ (ลำรางหรืออาจจะเรียกว่าร่องหนู) มาทางทิศตะวันตก ชาวบ้านทางฝั่งบ้านโคกใช้น้ำจากคลองชลประทานนี้เพื่อการเพาะปลูกปลูกได้ 2 ครั้งต่อปีและทำการเพาะปลูกพืชสวนชนิดต่างๆ มาจนถึงปัจจุบัน ในขณะที่พื้นที่ทางทิศตะวันออกของคลองนั้นเป็นที่ราบเนินเขาไม่มีการส่งน้ำจากคลองชลประทานเข้าไป บ้านดงเย็นจึงมักจะ เป็นพื้นที่ปลูกพืชไร่ที่ต้องอาศัยน้ำจากธรรมชาติแทบทั้งหมด

บ้านโคก:ประชากร

ประชากรส่วนใหญ่ของอำเภออุ้งทอง เป็นคนไทย ลาวพวน ลาวเวียง ลาวโซ่ง และ

ลาวครึ่ง ที่บ้านโคกจะเป็นที่อยู่ของชาวลาวครึ่งเกือบทั้งหมด บางส่วนก็จะเป็นคนไทย, ไทย-จีน, ไทย-ลาวอีสาน ที่เข้ามาอาศัยในภายหลัง จำนวนประชากรทั้งหมดของกลุ่ม 3 (บ้านโคกและบ้านดงเย็น)มี 2,144 คน มีครัวเรือนทั้งหมด 374 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรกรรม 250 ครัวเรือน สำหรับในในบ้านโคกนั้น มีครัวเรือนทั้งสิ้น 256 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนที่ทำการเกษตรกรรม 146 ครัวเรือน

ตารางที่ 2 ตารางแสดงจำนวนประชากรแยกตามเพศและวัย

ช่วงอายุ(ปี)	ชาย	หญิง	รวม
0-4	99	92	191
5-9	96	96	192
10-14	105	106	211
15-19	109	112	221
20-24	111	117	228
25-29	96	104	200
30-34	84	90	174
35-39	61	75	136
40-44	54	65	119
45-49	42	50	92
50-54	46	55	101
55-59	58	35	93
60ปีขึ้นไป	96	90	186
รวม	1,057	1,087	2,144

ที่มา: ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน ,แบบ กขช.2ค บ้านหมู่ 3: พฤศจิกายน 2537

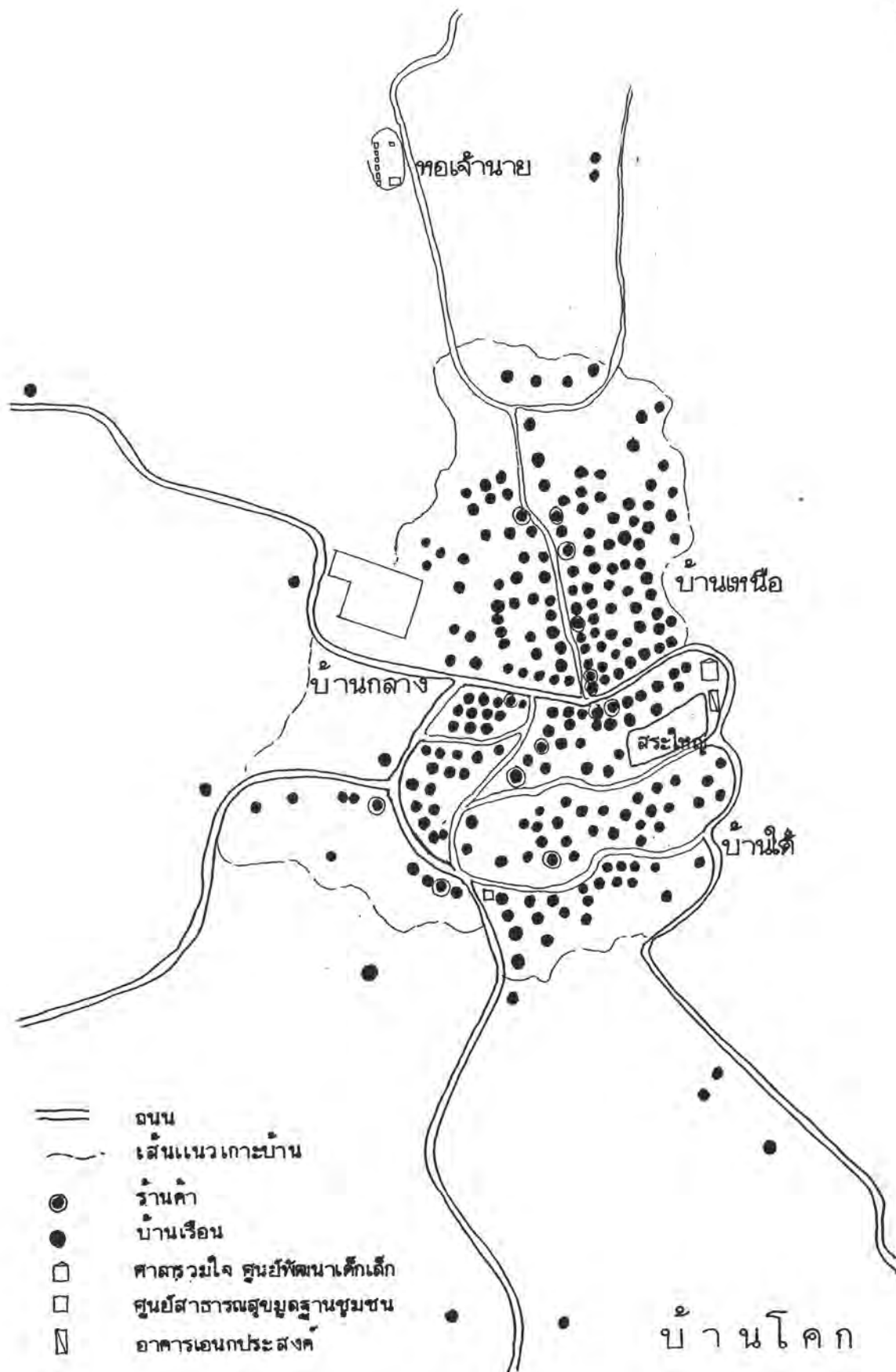
จากตารางพบว่า จำนวนประชากรที่มีมากที่สุดคือประชากรที่อยู่ในช่วงวัยแรงงาน อายุระหว่าง 15 - 49 ปี จำนวน 1,170 คน ซึ่งคิดเป็น 54.57 % ของจำนวนประชากรทั้งหมด ส่วนประชากรในวัยชราที่มีอายุมากกว่า 60 ปี มีเพียง 8.6 % ในขณะที่ประชากรรุ่นใหม่ในช่วงอายุ 0 - 4 ปีมีจำนวน 191 คน คิดเป็น 8.9 % ของประชากรทั้งหมด อัตราการเกิดของประชากรในบ้านโคก คิดเป็นปีละ 20 คน (เดือนตุลาคม 2536 - กันยายน 2537) ในขณะที่อัตราการตาย ในรอบปีนั้น เท่ากับ 7 คน ซึ่งชี้ให้เห็นถึงการเพิ่มขึ้นของประชากรในบ้านโคกได้เป็นอย่างดี ซึ่งการแก้ไขการเพิ่มขึ้นอย่างไม่ได้สัดส่วนนี้ ทางราชการโดยงานอนามัยชุมชนได้จัดให้ความรู้ในการควบคุมการมีบุตร ในช่วงปี 2537 นั้น ชาวบ้านให้ความสนใจกับการคุมกำเนิดมากขึ้น โดยคู่สามี-ภรรยาทั้งหมดในหมู่บ้าน จำนวน 257 คู่ เข้ารับคำแนะนำและคุมกำเนิด 205 คู่ คิดเป็น 80 % ของคู่สามี-ภรรยาในหมู่บ้านทั้งหมด

บ้านโคก: โครงสร้างทางกายภาพ

จากเส้นทางภายนอกสายต่าง ๆ เข้ามาภายในหมู่บ้านก็จะพบว่าบ้านเรือนของชาวลาวครั้ง บ้านโคกนี้ปลูกรวมตัวกันอยู่อย่างหนาแน่น ไม่ได้เป็นระเบียบแบบแผนเดียวกัน โดยรอบของหมู่บ้านมักจะเป็นที่สวน และมีทุ่งนาที่เป็นที่เพาะปลูกข้าวอยู่โดยรอบด้าน สามารถมองเห็นภาพของโคกเนินขนาดใหญ่ที่เป็นที่ตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัย และมีที่เพาะปลูกหรือที่ดินทำกินอยู่โดยรอบของบ้านโคกได้เป็นอย่างดี บ้านโคกมีกลุ่มบ้านคือกลุ่มบ้านที่อยู่ทางเหนือ เป็นกลุ่มบ้านเริ่มแรกของการตั้งถิ่นฐานหมู่บ้าน เรียกว่า บ้านเหนือ กลุ่มบ้านทางใต้ เรียกกันว่า บ้านใต้ และกลุ่ม บ้านกลาง ที่ดูจะเป็นกลุ่มบ้านที่เกิดขึ้นในช่วงหลังของบ้านโคก

บ้านเรือนที่อยู่อาศัย เมื่อมองจากริมทางคมนาคมในหมู่บ้าน ทิว ๆ ไปแตกต่างกันพอที่จะแบ่งรูปแบบของบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ได้ 5 แบบคือ

1. บ้านเก่าแก่คู่แลร์กชาติ	27 หลัง
2. บ้านเก่าแก่สภาพทรุดโทรม	18 หลัง
3. บ้านเก่าซ่อมแซมหรือสร้างต่อเติมมาได้ดู	126 หลัง
4. บ้านใหม่คอนกรีตชั้นเดียวขนาดเล็ก	76 หลัง
5. บ้านใหม่ 2 ชั้นทันสมัย	9 หลัง

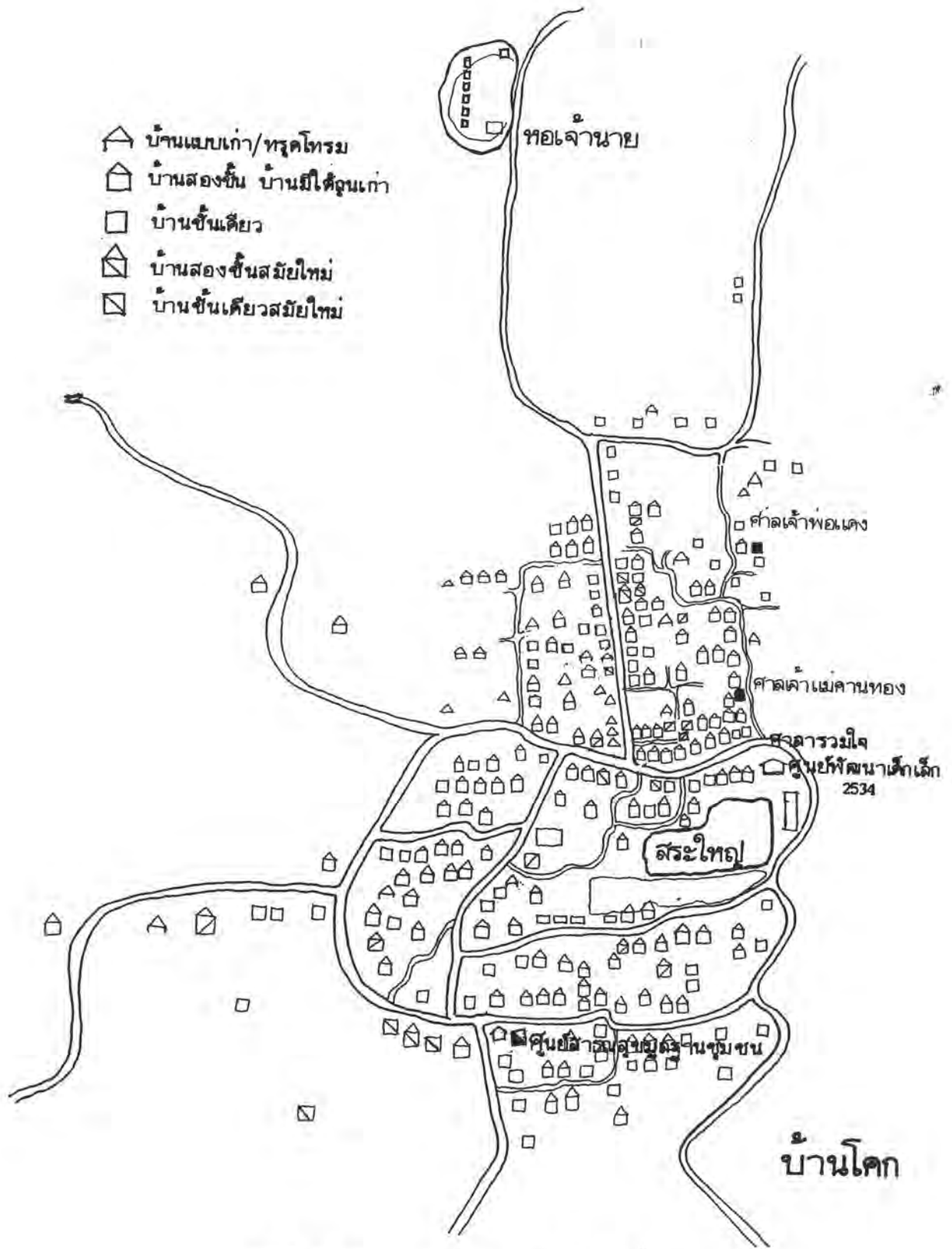

ภาพที่ 6 แสดงลักษณะทางกายภาพและกลุ่มบ้านในบ้านโคก

บ้านเก่าจะเป็นเรือนไม้ยกพื้นสูง โดยทั่วไปมักสร้างด้วยไม้เนื้อแข็ง ใต้ถุนสูงโปร่ง เนื่องจากในสมัยก่อน มักจะมีน้ำท่วมและน้ำหลากเป็นประจำทุก ๆ ปี ชาวบ้านในภาคกลางจึงมักนิยมสร้างพื้นบ้านสูงมีใต้ถุน บ้านที่ยกพื้นมีใต้ถุนของชาวลาวครั้งนี้ ก็ยังคงจะเอาไม้ซี่ประโยชน์ต่าง ๆ ใต้ เช่น เก็บเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนา ทำสวนทำไร่ เก็บข้าวเปลือก ร่องน้ำ เมล็ดพันธุ์ ข้าวฟาง และวัสดุในการก่อสร้างอาคารอื่น ๆ เช่น ฝู้ง เล้าไก่ คอกหมู เป็นต้น ทุกบ้านมีการทำส้วม ตามนโยบายการพัฒนาความเป็นอยู่และสาธารณสุขของหมู่บ้านโดยภาครัฐ ฝู้งเก็บข้าวแฉับปัจจุบันนี้ทั้งหมดประโยชน์ในการทำเกษตรกรรมลง นอกจากจะใช้เป็นไม้เก็บของหรือตัดแปลงเป็นบ้านขนาดเล็ก ส่วนมากก็มักจะปล่อยให้รกร้างว่างเปล่าเสียเป็นส่วนใหญ่ บ้านใดที่มีการเลี้ยงวัวก็จะสร้างคอกวัวไว้ใกล้ ๆ บ้านของตนอยู่ในหมู่บ้าน ส่วนบ้านที่เลี้ยงหมู เบ็ด ไม้ ก็จะมีเลี้ยงที่ทางหลังบ้านบางรายก็เลี้ยงไว้ใต้ฝู้งของตนก็มี บ้านเก่าแก่ในบ้านรอกนี้ยังแบ่งออกได้อีก 2 แบบคือ บ้านเก่าที่รักษารูปแบบของชาวลาวครั้ง ที่เป็นเรือนไม้แฝง ขัดสาน(ขัดแตะ) เป็นผนังซึ่งส่วนมากก็จะชำรุดทรุดโทรมมาก และแบบเรือนไทยสมัยก่อนเป็นแบบที่มีมากที่สุดในบ้านรอก บ้านแบบเรือนไทยจะถูกสร้างขึ้นราว 2509 - 2510 ในช่วงของการบุกเบิกขยายพื้นที่บ้านเรือนในบ้านรอก บ้านแบบเรือนไทยจะใช้ไม้เป็นวัสดุหลักมากกว่าไม้แฝง มีเสาไม้เนื้อแข็ง มีใต้ถุนบ้านที่ไม้สูงมากนัก แต่ก็ยังใช้ประโยชน์เช่นเดียวกับบ้านแบบเก่า บ้านหลาย ๆ หลังอยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรมไปตามกาลเวลา หลาย ๆ หลังได้รับการซ่อมแซมมาโดยตลอดจึงยังคงรูปแบบบ้านเก่าแก่ไว้ได้ แต่หลาย ๆ หลังก็ถูกปล่อยละเลยมากเสียจนกลายเป็นบ้านโบราณรกร้างยากแก่การซ่อมแซมใหม่ บางหลังใช้วิธีการซ่อมโดยการสร้างเสริมคอนกรีตเข้าไปในใต้ถุนบ้าน จัดเป็นห้องเพื่อประโยชน์ใช้สอยต่าง ๆ ส่วนมากก็จะใช้เพื่อการทำงานหาเลี้ยงชีพ ห้องครัวหรือจัดเป็นร้านค้า ส่วนบ้านใหม่สมัยนิยมก็เป็นบ้านชั้นเดียวที่สร้างติดกับพื้น ก่อด้วยอิฐถือปูน มีการทาสีสรรพ์สะดุดตา บ้านใหม่ ทันสมัยในบ้านรอกได้สร้างขึ้นเป็น 2 ชั้นด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก

ผังบ้านเรือนของชาวบ้านรอกจะปลูกติดต่อกัน ไม่มีรั้วรอบขอบชิดเป็นกระจุกตัวอยู่ ชาวบ้านเล่ากันว่า ที่ผังของหมู่บ้านเป็นเช่นนี้ก็เพราะ ในสมัยก่อนมีการสร้างบ้านในเกาะบ้านของแต่ละครัวเรือน ไม่มีการทำถนนหรือทางคมนาคมที่แน่นอน เมื่อลูกหลานมากขึ้นก็ออกมาตั้งบ้านขยายออกรายรอบบ้านใหญ่ กลายเป็นบ้านได้ขยายออกตามที่ ถนนในหมู่บ้านเพิ่งจะตัดกันมาภายหลัง จึงทำให้บ้านรอกมีการตั้งบ้านเรือนไม่มีระเบียบแบบแผน

ภายในหมู่บ้านรอกทางทิศเหนือออกไปประมาณ 800 เมตรก็จะเป็นที่ตั้งของศาลผีเจ้านาย

ภาพที่ 7 แสดงรูปแบบบ้านและสถานที่ ในบ้านโคก

สภาพพื้นที่ก็เป็นที่ดอน มีต้นไม้มากขึ้นอยู่หนาแน่น แต่ก็ดูสะอาดร่มเย็นเพราะชาวบ้านจะจัดเวรยาม มาดูแลรักษาโดยตลอด และจะมีงานประเพณีที่สำคัญในทุก ๆ เดือน 7 ในตอนเกือบกลางหมู่บ้านมี ศาลาประชาคม 1 แห่ง สำหรับจัดการประชุมหรือทำกิจกรรมทางสังคม มีโรงเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รับเด็กอายุ ประมาณ 2-5 ขวบในบ้านโคกมาดูแลให้การอบรมก่อนการเข้าโรงเรียนระดับประถม มีศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน ศาลาที่อ่านหนังสือ ที่มักจะเป็นที่ชุมนุมกันของกลุ่มคนในทุกรุ่น และ ร้านค้าในหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ริมถนน ถ้าร้านใดมีที่นั่งพักผ่อนเพียงพอ ร้านค้านั้นก็มักจะเป็นที่พบปะ สังสรรค์ พูดคุยเรื่องราวต่าง ๆ ของพวกผู้ชายในวัยกลางคนขึ้นไปเสียเป็นส่วนใหญ่

อาหารที่ชาวบ้านโคกบริโภคเป็นประจำคือข้าวเจ้า ชาวบ้านจะปลูกกันเองเป็นส่วนใหญ่ หรือไม่กี่ซื้อมาจากร้านค้าในตลาดอยู่ห่างออกไปเพียง 1.5 กิโลเมตร การหุงต้มอาหารนั้น ชาวบ้านมักจะใช้เตาถ่านควบคู่ไปกับการใช้เตาแก๊ส หรือหม้อไฟฟ้าแบบต่าง ๆ ความนิยมในการ ใช้เครื่องอำนวยความสะดวกในการหุงต้มอาหารเพิ่มมากขึ้น กับข้าวที่นิยมแทบทุกบ้านเห็นจะได้แก่ น้ำพริกชนิดต่าง ๆ ผักสด ผักดิบ ผักต้ม และอาหารประเภทต้ม-แกง โดยใช้น้ำปลาเป็นหลัก อาหารหลาย ๆ อย่างมักจะมีปลาร้าเป็นเครื่องปรุงรสด้วยเสมอ

พืชผักหรือกับข้าวต่าง ๆ ที่ใช้ในการปรุงอาหารส่วนใหญ่เป็นพืชผักที่ซื้อมาจากตลาด แทบทั้งสิ้น หลาย ๆ อย่างเก็บมาจากสวนผักของตนเอง ชาวบ้านโคกไม่นิยมที่จะบริโภคผักที่ตัวเองปลูก เนื่องจากทราบดีว่า ในการปลูกผักนั้น ตนมักจะใส่สารเคมีเพื่อการฆ่าแมลงในอัตราที่สูงมาก ชาวบ้านโคกจึงมักออกมาหาซื้อพืชผัก หรือกับข้าวต่าง ๆ ในร้านค้าของหมู่บ้าน บางรายก็ออกมาซื้อกับข้าวสำเร็จรูปจากตลาดอยู่ห่าง อาหารประเภทบริติที่สำคัญของชาวบ้านโคกนั้น คงไม่พ้นอาหารประเภทปลาเป็นแน่ ชาวบ้านโคกนิยมจับปลาตามแหล่งน้ำ ทั้งในเขตหมู่บ้านและแหล่งน้ำอื่น ๆ ที่ห่างไกลออกไป เพื่อนำมาทำเป็นปลาแห้งและปลาร้าเก็บไว้กิน ในปัจจุบันการหาปลาตามธรรมชาตินั้น หาได้ยากมากขึ้น ชาวบ้านหลาย ๆ คนในรุ่นอายุ 25 - 30 ปียังคงออกไปหาปลาตามแหล่งน้ำต่าง ๆ ที่ห่างไกลชุมชนออกไป ในหลาย ๆ ครั้งจึงกลับมาหาตามบ่อหรือแหล่งน้ำในหมู่บ้าน ชาวบ้านโคกนิยมบริโภคปลาเป็นอย่างมาก ประกอบกับในตลาดอยู่ห่างนั้นจะมีปลาขายอยู่โดยตลอดทุกวัน จึงเป็นที่ประจักษ์กับชาวบ้านได้ว่า ถึงแม้ไม่สามารถหาปลาตามแหล่งน้ำธรรมชาติได้ ก็ยังสามารถหาซื้อปลาได้จากตลาดอยู่ห่าง นอกจากนี้แล้ว ชาวบ้านก็ยังนิยมรับประทานเนื้อไก่ที่ตนเองเลี้ยงไว้เอง ส่วนเนื้อหมูนั้นก็จะมีเลี้ยงไว้ในหมู่บ้านหลาย ๆ หลังคาเรือน เมื่อถึงเวลาที่ราคาหมูขึ้น หรือจะล้มหมูที่ตนเองเลี้ยงไว้ มีการบอกกล่าวให้เพื่อนบ้านทราบ บ้านใดต้องการเนื้อหมูก็จะมา

บอกกล่าว จนได้ทีแล้วจึงล้มหมู เนื้อที่เหลือก็มักจะส่งเข้าไปขายต่อในตลาดคู่อทองหรือเดินตามบ้าน กระนั้นในช่วงเวลาที่ยังไม่มีบ้านค้ำล้มหมู ชาวบ้านก็หาเนื้อหมูมารับประทานจากตลาดคู่อทองแทบทั้งสิ้น

ตลาดการค้าขายในหมู่บ้านนั้น บ้านรอกมีร้านค้าถาวรเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี ร้านค้าในบ้านรอกปัจจุบันนี้มี 14 ร้าน ในช่วงหลังการเก็บเกี่ยวหรือช่วงหน้าแล้ง จะเกิดร้านค้าชั่วคราวขึ้น 4 - 5 ร้านในทุก ๆ ปี ร้านค้าในบ้านรอกนั้นจึงกลายมาเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของชาวบ้าน ร้านค้าใหญ่ ๆ จะขายพืชผัก กับข้าวเตรียมทำ เครื่องใช้ประจำวัน ถ้วยเตี๋ยว ขนมและกับข้าวสำเร็จรูป ส่วนร้านเล็ก ๆ ก็มักขายอาหารสดอย่างเดียว หรือขนม ร้านค้าส่วนใหญ่จะปิดลงเหลือเพียง 9 ร้านในช่วงฤดูการทำนาหรือในช่วงหน้าฝน

นอกจากอาหารการกินที่หาซื้อได้จากตลาดและร้านค้าในหมู่บ้านแล้ว ขนมต่าง ๆ ที่ทำมาจากข้าวเหนียว น้ำตาลและมะพร้าวเป็นส่วนประกอบนั้นมักจะทำกันเองในช่วงงานบุญประเพณี เทศกาลต่าง ๆ เช่นในช่วงวันสารทลาว ก็เคยที่จะทำกระยาสารท แต่ในปัจจุบัน การทำขนมหวานของชาวบ้านรอกนั้นจะพึ่งพาวัตถุดิบจากตลาดภายนอกแทบทั้งสิ้นหรือในช่วงงานประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ ก็สามารถออกหาซื้อขนมมาทานติดตามแต่ละประเพณีได้จากตลาดคู่อทอง ยังมีบางบ้านเท่านั้นที่ยังผลิตวัตถุดิบในการทำขนมได้เอง แต่ก็ผลิตได้เฉพาะบางอย่างเช่นมะพร้าว เป็นต้น

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า บ้านเรือนในบ้านรอกถูกสร้างขึ้นมาก่อนการมีถนนสัญจรในหมู่บ้าน แต่เดิมนั้นจะมีเส้นทางเดินไปตลาดคู่อทองเพียงเส้นทางเดียว เป็นทางเดินเท้าหรือทางเกวียนบนหัวคันนา พาหนะในช่วงเวลานั้นก็คือเกวียน ล้อ เลื่อน จักรยาน และการหาบเดินเท้า จนราวปี 2515 - 2520 มีผู้ชุมนุมชนที่มีความรู้ในหมู่บ้านได้ชักชวนให้ชาวบ้านช่วยกันสร้างถนน และสร้างเส้นทางออกมาสู่ถนนมาลัยแมน จึงเกิดการสร้างทางลูกรังเป็นเส้นทางเดินในหมู่บ้าน และยังใช้กันมาจนถึงปัจจุบัน

หมู่บ้านรอกมีไฟฟ้ามากกว่า 10 ปีมาแล้ว ทุกครัวเรือนจะมีไฟฟ้าใช้ในปัจจุบัน จึงไม่เป็นที่น่าแปลกเลยที่ แทบทุกหลังคาเรือนในบ้านรอกนั้นจะมีเครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องอำนวยความสะดวก ทั้งตู้เย็น โทรทัศน์ วิทยุ วิทยุ โดยเฉพาะร้านค้าต่าง ๆ แทบทุกบ้านจะมี วิทยุทรานซิสเตอร์ บางบ้านที่ลูกชายเป็นหนุ่มใหญ่อาจจะมีเครื่องเล่นสเตอริโอภายในบ้าน ภายในบ้านรอกจะมีร้านค้าประมาณ 13 - 14 ร้าน ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นคนในชุมชนเองดำเนินกิจการ ส่วนในเรื่องของน้ำดื่มและน้ำชาขึ้นนั้น บ้านรอกจะประสบปัญหาหาน้ำดื่มที่สะอาด แต่เดิมนั้นช่วงหน้าแล้งชาวบ้านจะใช้น้ำหาบมาจากบ่อน้ำใหญ่ที่วัดหนองตาสาม และชุดเจาะน้ำบาดาลเป็นประปาหมู่บ้าน 5 บ่อและบ่อใหญ่ในหมู่

บ้าน 1 บ่อ หลังจากปี 2536 เป็นต้นมา ชาวบ้าน 220 ครัวเรือนได้ใช้บริการน้ำประปาจากการประปาส่วนภูมิภาค แต่น้ำใช้เพื่อการเพาะปลูกนั้น ในช่วง 2536-2538 ไม่มีน้ำใช้เพื่อการเพาะปลูกในช่วงหน้าปรังเนื่องจากการขาดแคลนน้ำในระบบชลประทาน ชาวบ้านจำนวนมากจึงได้ลงทุนในการขุดบ่อน้ำไว้ในสวนผลไม้และสวนผักของตน เพิ่มขึ้น 15 - 20 บ่อ สภาพสาธารณสุข สภาพทางกายภาพ และ เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในบ้านโคกนั้น จากการสำรวจพบสรุปได้คือ

ตารางที่ 3 ตารางแสดง สภาพสาธารณสุข สภาพทางกายภาพ

ประเภท	จำนวน
ร้านค้าถาวร	14
ร้านค้า(ชั่วคราว)	4
ร้านตัดผม	1
ร้านเสริมสวย	2
ซ่อมรถ	8
ซ่อมจักรยานยนต์	2
โรงเชื่อมโลหะ	3
ซ่อมวิทยุโทรทัศน์	1
โรงสี	1
ที่อ่านหนังสือ	1
โรงเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1 แห่ง
ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน	1 แห่ง
หอกระจายข่าว	1 แห่ง
ประปา	220 หลังคาเรือน
ไฟฟ้า	347 หลังคาเรือน
บ่อน้ำสาธารณะ	1 แห่ง
บ่อน้ำ/บ่อขุดส่วนตัว	20 บ่อ

ศาลเจ้านาย	1 แห่ง
ศาลคนทรง	2 แห่ง
บ้านคอนกรีต	89 หลังคาเรือน
บ้านสังกะสี	280 หลังคาเรือน
บ้านมุงจาก	5 หลังคาเรือน

ที่มา: จากการสำรวจเดือน กันยายน - ธันวาคม 2537

ตารางที่ 4 ตารางแสดงจำนวนเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

ประเภท	จำนวน
รถใหญ่	10 คัน
ควายเหล็ก (รถไถเดินตาม)	150 คัน
รถอีแต๋น	20 คัน
เครื่องรูดข้าว	5 เครื่อง
จักรยายนต์	150 คัน
จักรยาน	125 คัน
เครื่องสูบน้ำ	305 เครื่อง
โทรทัศน์	215 เครื่อง
วิทยุ	480 เครื่อง
ตู้เย็น	31 เครื่อง
รถยนต์	20 คัน

ที่มา: จากการสำรวจ เดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2537, ข้อมูลจากเกษตรกรอำเภออุ้มทอง

การศึกษาและสุขอนามัย

บ้านรอกไม่มีโรงเรียนภายในชุมชน เด็ก ๆ จะต้องไปเรียนภายนอกชุมชน โดยเด็กเล็กอายุ 2-4 ขวบที่มีฐานะยากจนจนถึงปานกลาง จะส่งลูกมาฝากไว้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนเข้าเรียนโรงเรียน ซึ่งจะมีเด็กเข้ามาอยู่กับศูนย์ประมาณ 10 - 15 คนต่อปี เด็กในช่วง 4 ขวบขึ้นไปจะไปเรียนที่โรงเรียนวัดหนองตาสามในเขตบ้านหนองตาสามที่ห่างจากบ้านรอกเพียง 1 กิโลเมตรเสียเป็นใหญ่ โรงเรียนวัดหนองตาสามโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับประถมศึกษา ตั้งอยู่ในเขตวัดหนองตาสาม ซึ่งจัดได้ว่าเป็นวัดประจำชุมชนบ้านรอกและบ้านหนองตาสาม ชาวบ้านจะมาประกอบศาสนกิจตามประเพณีที่วัดนี้โดยตลอด เด็ก ๆ จึงมีความรู้สึกที่โรงเรียนในวัดหนองตาสามนี้ก็เหมือนกับโรงเรียนในหมู่บ้านของตน นอกจากนี้ผู้ที่มีฐานะดีก็มักจะส่งลูกของตนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน คือโรงเรียนรัตนศึกษาที่ตั้งอยู่ริมถนนสายอุโมงค์-ด่านช้าง ทางระหว่างหมู่บ้านไปตลาดอุโมงค์ และ โรงเรียนปานจิตที่อยู่ในเขตสุขาภิบาลอุโมงค์

เมื่อจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว เด็ก ๆ ก็จะเลือกที่จะเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือไม่ก็ออกมาช่วยงานพ่อแม่ในครอบครัว จากการสำรวจพบว่า มากกว่า 60 % ของเด็กคนหนึ่ง ๆ นั้นมักจะออกมาหางานทำซึ่งส่วนมากมาจากสาเหตุของฐานะทางครอบครัว บางส่วนก็เข้าเรียนต่อที่โรงเรียนประจำอำเภออุโมงค์ ที่อยู่ที่บ้านเขาพระห่างจากหมู่บ้านประมาณ 2 กิโลเมตร ไม้ห่างไกลมากนัก เปิดสอนในระดับมัธยมต้น-มัธยมปลายและปวส. และผู้ที่มีฐานะดีก็มักจะเข้าเรียนต่อที่โรงเรียนอุโมงค์วิทยาที่เป็นโรงเรียนเอกชนในตัวสุขาภิบาลอุโมงค์ นอกจากนี้ยังมีโครงการเรียนทางไกลโดยภาครัฐคือ โครงการการศึกษาบุคคลภายนอกหรือ กปน. ซึ่งเปิดโอกาสให้ชาวบ้านรอกที่มีอายุพ้นเกณฑ์เรียน หรือไม่มีเวลา/โอกาสได้มีโอกาสนับการเรียนในระดับต่าง ๆ โดยจะเข้าฟังการบรรยายในทุก ๆ วันอาทิตย์ ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในหมู่บ้าน

จากการศึกษาพบว่า เด็กนักเรียนจำนวนมากยังคงศึกษาอยู่แค่ระดับการศึกษาภาคบังคับเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจของครอบครัวรวมทั้งความสามารถของเด็กที่ไม่สามารถสอบเข้าเรียนต่อในสถานศึกษาของรัฐได้ นอกจากนี้ทัศนคติของพ่อแม่ที่มีฐานะไม่ดีก็ยังคงอยากได้ลูกเป็นแรงงานในการผลิตที่สำคัญของครัวเรือนอยู่

ตารางที่ 5 ตารางแสดงระดับการศึกษาของเด็กในบ้านหมู่ 3 (บ้านรอกและบ้านดงเย็น)

ระดับการศึกษา	จำนวนที่เรียนจบ	จำนวนที่กำลังเรียน
ป 4.	163	-
ป 6.	425	285
มัธยมต้น	30	18
มัธยมปลาย	20	15
ปริญญาตรี	3	2
การศึกษานอกโรงเรียน	10	10

ที่มา: แบบสำรวจ กชช 2ค ปี 2537

ในด้านสุขภาพอนามัยของชุมชนนั้น ชาวบ้านได้รับการดูแลทางสาธารณสุขระดับหมู่บ้านเป็นอย่างดี โดยเริ่มจากการมีการตั้งกองทุนยาในบ้านหมู่กลาง และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) แต่ได้รับความสำเร็จเท่าใดนัก จึงมีการตั้งศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนขึ้น เพื่อการให้ความรู้ และแนะนำในเรื่องสาธารณสุขแก่หมู่บ้าน ซึ่งส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับเรื่องโรคแม่และเด็ก ยาเสพติด โรคเอดส์ นอกจากนี้ยังมีเจ้าหน้าที่อนามัยตำบล เข้ามาตรวจเยี่ยมชาวบ้านเป็นประจำ โครงการสร้างส้วมที่ถูกต้องลักษณะเป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จในบ้านรอก ทุก ๆ บ้านได้มีการจัดสร้างส้วมตามโครงการทุกหลังคาเรือน ตามคำแนะนำและส่งเสริมของศูนย์

ในเรื่องของการรักษาพยาบาล ชาวบ้านนิยมออกมาหาหมอที่โรงพยาบาลเมืองอุทองซึ่งเป็นโรงพยาบาลของรัฐ อยู่ห่างจากหมู่บ้านเพียง 1 กิโลเมตร ริมถนนมาลัยแมนทางใต้ ส่วนผู้ที่มิถุนานะก็มักจะเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลปิยราษฎร์ ที่ตั้งอยู่ข้างโรงเรียนรัตนศึกษา

บ้านรอก: การดำเนินชีวิตประจำวัน

ในฤดูกาลเพาะปลูกที่มีกิจกรรมในที่ดินการเกษตร ชาวบ้านจะเตรียมตัวออกไปบนที่นา

ของตนในช่วงเช้า โดยผู้ชายก็มักจะเป็นผู้เตรียมเครื่องมือ เครื่องใช้ในการเกษตร ในขณะที่ผู้หญิงก็จะเตรียมอาหารการกินสำหรับนำเข้าไปในที่นาหรือสำหรับเด็กที่กำลังจะไปโรงเรียน ในช่วงเวลา 6.00 น. ร้านค้าก็จะออกไปหาซื้อข้าวของ อาหารการกิน ตลอดจนเครื่องมือสอยที่จำเป็นเข้ามาสู่หมู่บ้าน ชาวบ้านโรคจะออกมาจับจ่ายซื้อข้าวปลาอาหารเพื่อไปทำเป็นอาหารข้าวซึ่งส่วนมากแล้วมักจะออกมาหาซื้ออาหารสำเร็จรูปเสียมากกว่า ไปได้เตรียมหุงข้าวเอาไว้แล้ว ชาวบ้านในบ้านโรคที่มีที่นาอยู่ห่างไกลซึ่งส่วนมากก็อยู่ในเขตทุ่งคอกว้าง ตำบลหนองร่องเสียเป็นส่วนใหญ่ ก็จะเริ่มออกเดินทางในราวเจ็ดถึงแปดนาฬิกาในขณะที่แดดยังไม่ร้อนมากนัก มักจะขึ้นรถอีแต่นของเพื่อนบ้าน ขับจักรยานยนต์ไปเอง หรือไม่ก็เดินเท้าไปที่นาของตน ส่วนบ้านที่เลี้ยงวัวเมื่อรับประทานอาหารเช้าเป็นที่เรียบร้อยก็มักจะนำวัวของตนออกไปเลี้ยง ตามที่ดอนและหัวทุ่ง เนื่องจากเป็นฤดูกาลทำนาในหน้าฝน ชาวบ้านที่เลี้ยงวัวก็มักจะไปหาซื้อหญ้ามาให้วัวกินที่คอกวัวมากกว่าการปล่อยวัวออกไปหากินเอง ชาวบ้านโรคอีกจำนวนหนึ่งก็รีบออกเดินทางไปทำงานตามโรงงาน ไร่ และสถานที่ทำงานต่าง ๆ หลังจากการทยอยออกไปทำงานตามอาชีพของตนแล้ว หมู่บ้านก็เริ่มอยู่ในความเงียบสงบ มีเพียงชาวบ้านที่ทำอาชีพเสริมพิเศษ เช่นการเย็บผ้าหรือ การทำอุตสาหกรรมในครัวเรือนก็จะออกมาหาซื้ออาหารกลางวันกินในช่วงเที่ยง นอกจากนั้นก็จะมีผู้เฝ้าผู้แก่ที่ถูกหลานเห็นว่าชราแล้ว จึงให้ปลดเกษียณเฝ้าบ้าน เลี้ยงตุ๊กตักเด็กเล็กแดงที่ยังไม่ได้เรียนหนังสือ ไปอาศัยอยู่ในความเงียบสงบของหมู่บ้าน ในช่วงเที่ยงนั้น ร้านค้าในบ้านโรคก็จะขายอาหารประเภทสำเร็จรูปเช่น ก๋วยเตี๋ยว ข้าวแกง ได้เป็นพิเศษ ชาวบ้านหลาย ๆ บ้านเริ่มที่จะไม่ทำอาหารกลางวันไว้กินเอง ต่างก็ออกมาซื้อจากร้านค้าในหมู่บ้าน ซึ่งก็ทำให้บ้านโรคมีเสียงของผู้คนขึ้นมาบ้าง

ในช่วงเย็นนั้น ความครึกครื้น วุ่นวายก็กลับมาสู่หมู่บ้านอีกครั้งหนึ่ง เด็ก ๆ ต่างก็กลับมาจากโรงเรียน รวมหัวกันวิ่งเล่นเสียงดัง ชาวบ้านที่กลับมาจากรี่นา หรือที่ทำงานภายนอก ถ้าไม่ได้เตรียมซื้ออาหารหรือขนมเข้ามาจากตลาดอยู่ทอง ต่างออกมาจับจ่ายซื้ออาหารเย็นในร้านค้าอีกครั้งหนึ่ง ผู้คนที่ทำงานในหมู่บ้านก็จะอาศัยเวลานี้เป็นเวลาหยุดพักผ่อนชั่วคราว ต่างออกมาพบปะเพื่อนบ้าน พูดคุยกัน ความวุ่นวายก็เริ่มสงบลงเมื่อท้องฟ้าเริ่มมืด บ้านที่มีโทรทัศน์ ร้านค้า ก็มักยังจะเป็นที่ชุมนุมของเหล่าผู้คนที่เพิ่งกลับมาจากการทำงาน โดยเฉพาะผู้ชายก็มักจะเปิดวงเหล้าพูดจากันอย่างสนุกสนาน เมื่อเริ่มมืดสนิทต่างก็แยกย้ายกลับเข้าบ้านเรือนของตน บางรายก็จะเตรียมงานสำหรับวันรุ่งขึ้นเพื่อไม่ต้องไปรีบเร่งในวันต่อไป

ในช่วงหน้าแล้ง หรือช่วงที่ไม่มีน้ำในการทำนา บ้านใดที่มีพื้นที่ปลูกผักและเตรียมลงทุนในเรื่องของการขุดบ่อเก็บน้ำ ก็ยังคงมีชีวิตประจำวันปกติในการออกไปดูแลสวนผักของตน ในขณะที่บ้านที่ทำนาส่วนใหญ่ก็จะอยู่บ้าน หาอาชีพอื่น ๆ ทำ ในเวลานั้นก็เป็นเวลาเดียวกับที่นักเรียนปิดเทอม ชาวบ้านในรุ่นหนุ่มหรือวัยแรงงานก็จะออกไปรับจ้างทำงานภายนอก หมู่บ้านดูจะเงียบเหงาอย่างมากกว่าในช่วงฤดูกาลผลิตเสียอีก บ้านที่เลี้ยงวัวก็จะนำวัวของตนต้อนออกหากินตามทุ่งหญ้ารอบ ๆ หมู่บ้านในหน้าแล้งนี้

บ้านโศก: ความเป็มาของกุ่มชาติพันธุ์และการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ผู้คนที่อาศัยอยู่ในบ้านโศกนี้เกือบทั้งหมดเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาว ครั้ง ซึ่งแตกต่างไปจากกลุ่มคนลาวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังที่ รศ.ศรีศักร วัลลิโภดมได้กล่าวไว้ในบทความเรื่อง **ลาวเมืองไทยว่า** "...การเข้ามาในดินแดนไทยของคนลาวนั้น อาจจะกล่าวได้ว่า เข้ามาในลักษณะสองอย่างด้วยกัน อย่างแรกเป็นการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานเป็นบ้านเป็นเมือง ส่วนใหญ่จะกระจายอยู่ตามท้องถิ่นต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนอย่างที่สองคือถูกกวาดต้อนเข้ามา ส่วนใหญ่จะถูกนำมาอยู่ในเขตจังหวัดภาคกลาง บรรดาคนลาวที่เข้ามาสองลักษณะนี้ หากทำการศึกษาให้ละเอียดแล้วก็จะพบว่า เป็นกลุ่มคนที่มีเผ่าพันธุ์และถิ่นฐานต่าง ๆ กัน หากได้เป็นพวกเดียวกันทั้งหมดไม่..." (ศรีศักร วัลลิโภดม: 2522: 55-66)

ประเทศลาวในช่วงพุทธศตวรรษที่ 22 นั้นปกครองด้วยอาณาจักรเวียงจันทน์ และอาณาจักรหลวงพระบาง ที่รวมเรียกว่า **ศรีสัตนาคนหุต** (ลานช้าง) ในช่วงปี 2254 - 2265 นครหลวงพระบางปกครองด้วยกษัตริย์ทรงพระนามว่า **พระเจ้ากิงกิสสะ** ภูมิประเทศส่วนใหญ่ของอาณาจักรจะเป็นหุบเขาสลับที่ราบสูง ผู้คนจะตั้งถิ่นฐานตามแหล่งที่อุดมสมบูรณ์ริมสายลำน้ำ ของแต่ละท้องถิ่น ในจำนวนประชากรของอาณาจักรหลวงพระบางนั้น มีกลุ่มชนกลุ่มหนึ่ง ตั้งหลักแหล่งเป็นหมู่บ้านใหญ่ในเขตเทือกเขาที่มีชื่อว่า **ภูคัง** สังคมของชนกลุ่มนี้อยู่ในระดับเผ่า เศรษฐกิจการทำมาหากินจะอยู่ในรูปแบบของการล่าสัตว์ หาของป่า และทำไร่เลื่อนลอย

เมื่อราวต้นรัตนโกสินทร์ อาณาจักรลานช้างก็ตกเป็นเมืองขึ้นของราชอาณาจักรสยาม ได้เกิดสงครามระหว่างกันหลายครั้งหลายครา จนเมื่อครั้ง **เจ้าอนุวงศ์** ของนครเวียงจันทน์ (2369) ได้เกิดสงครามครั้งใหญ่ระหว่างสองอาณาจักร ผลของสงครามก็เป็นชัยชนะของ

กองทัพสยาม หลังจากสงครามยุติลง พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ทรงมีพระราชดำริส
 ำให้ทำลายมหานครเวียงจันทน์ทิ้งเสีย เพื่อมิให้รวบรวมผู้คนได้อีก ดังพระราชดำริของสมเด็จพระ
 นั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว"... เมืองเวียงจันทน์นี้เป็นกบฏมาสองครั้งแล้ว ไม่ควรที่จะเอาไว้เป็นบ้านเป็น
 เมืองให้ผู้อยู่สืบไป ให้กลับไปทำลายล้างเสียให้สิ้น..." (เจ้าพระยาทิพากรวงศ์, 2504: 75)

"...ตัวเมืองหลวงได้ถูกทำลายเรียบรายจนกลายเป็นเมืองร้าง ยกเว้นแต่วัดวาอาราม ผู้คนพล
 เมืองก็ให้ไล่ต้อนเข้ามาอยู่ในประเทศสยาม (วอลเตอร์ เอฟ เวลลา, 2514: 174) และ
 รศ. ศรีศักร วัลลิโภดม ได้กล่าวถึงสงครามในครั้งนี้ว่า"...สงครามระหว่างไทย-ลาวครั้งนี้ใหญ่
 หลวงมาก เป็นเหตุให้ประชาชนลาวหลายเผ่าพันธุ์โยกย้ายที่อยู่อาศัยครั้งปราบกบฏเจ้าอนุวงศ์นั้นก็
 ได้ต้อนครอบครัวพวกลาวเวียงจันทน์มาไว้ที่เมืองลพบุรี สระบุรี สุพรรณบุรีและนครชัยศรี(ศรีศักร
 วัลลิโภดม, 2523: 55-66) และได้ทรงผนวกเอารัฐลาวเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของราชอาณาจักรสยาม
 (อุทัย เทพสิทธิ์: 2509) ชาวลาวกลุ่มต่าง ๆ ก็ได้ถูกกวาดต้อนให้เข้ามาอยู่ที่หัวเมืองหลายต่อ
 หลายแห่งภายในราชอาณาจักรสยาม ลตอานาจทางทหารและการเมืองและเสริมกำลังไพร่ ทาส
 ำให้กับทางกรุงเทพฯ ชาวลาวเหล่านั้นก็ได้กระจัดกระจายไปตามหัวเมืองต่าง ๆ เช่น สระบุรี
 ลพบุรี พันสนิม นครชัยศรี สุพรรณบุรี เป็นต้น (เจ้าพระยาบดินเดชา , 2514)

ในบรรดาเชลยและไพร่ทาสของล้านช้าง ชาวลาวที่อาศัยแถบ ภูคัง ก็ได้ถูกกวาด
 ต้อนให้อพยพมาด้วยในคราวเดียวกัน ชื่อที่กลุ่มคนอื่น ๆ เรียกชาวลาวจากภูคังนี้ก็คือ ลาวภูคัง ต่อ
 มากก็ได้เพี้ยนไปตามภาษาถิ่นต่าง ๆ กลายเป็น ลาวจั้ง "ลาวจั้ง" หรือบางที่ก็ถูกเรียกว่า
 ลาวเต่าเหลือง เพราะนิสัยของชาวลาวพวกนี้ ชอบบอยุ่อิสระตามป่าเขา เสมือนเต่าภูเขาที่มีกระ
 ดองสีเหลือง ซึ่งมีความอดทนต่อสภาพอากาศและภูมิประเทศเป็นอย่างมาก

กลุ่มชาวลาวจั้งได้กระจัดกระจายตั้งหลักแหล่งอยู่ตามที่แตกต่างกัน ในหลาย ๆ ครั้งจะ
 โยกย้ายถิ่นฐานไปมา จะพบเห็นชาวลาวจั้งได้ตามภูมิภาคต่าง ๆ อาทิ ในอำเภอด่านซ้าย จัง
 หวัดเลย พวกนี้จะเรียกตัวเองว่า ลาวด่าน ในอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ก็มี
 ลาวจั้งอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ชื่อที่เรียกตัวเองก็จะเปลี่ยนไปตามสถานที่ที่ตนอาศัย เช่น
 ลาวนบอแดง ลาวหนองเหมือน เป็นต้น (ชนัญ วงษ์วิภาค, 2531)

กลุ่มชาวลาวจั้งชอบที่จะรวมกลุ่มแยกถิ่นฐานหลักแหล่งจากชนกลุ่มอื่น ๆ สิ่งที
 บ่งบอกความเป็นลาวจั้งได้ดียิ่งหนึ่งก็คือ ภาษาที่จัดอยู่ในตระกูลไทหรือไต เป็นกลุ่มภาษาใหญ่
 ของกลุ่มชนที่อาศัยอยู่ทางตอนเหนือ ที่เวียดนาม ลาว พม่า และไทย รศ.ชนัญ วงษ์วิภาค ได้

แสดงตัวอย่างภาษาพูดของลาวครั้งกับภาษาไทยภาคกลางดังนี้(ชนัญ ,2531)

ตารางที่ 6 ตารางแสดงการเปรียบเทียบภาษาลาวครั้งและภาษาไทย

ประเภทของคำ	ลาวครั้ง	ไทย	
ผลไม้	บักเขียว	น้อยหน่า	
	บักมี	ขนุน	
	บักนัด	สับประรด	
	บักขี้ดา	ฝรั่ง	
	บักกอ	มะละกอ	
	ผัก	บักนอย	บวบ
		บักพัก	พักทอง
อีฮ่อม		มะรุม	
ผักเนา		ชะอม	
ขี้ตูหอม		แมงลัก	
ขี้ตูซ่า		กระเพรา	
อาหาร		ขนมไส้	ขนมเทียน
	ขนมเส้น	ขนมจีน	
	ปลาแดก	ปลาร้า	
	เคย	กะปิ	
	เกีย	เกลือ	
	ตาซ่า	ส้มตำ	
	สัตว์	นกกระเจ้า	นกกระยาง
กระปอม		กิ้งก่า	
ควย		ควาย	
นกอีจู้		นกยางเขน	

ตารางแสดงการเปรียบเทียบภาษาลาวครั้งและภาษาไทย (ต่อ)

ประเภทของคำ	ลาวครั้ง	ไทย
วันเวลา	นกขี้กวด	นกปรอด
	เกิงกลาว	ดวงจันทร์
	ตะเวน	ดวงอาทิตย์
	พมอิด	เมื่อกี้
	เหิง	นานแล้ว
	มื่อนี้	วันนี้
	มื่ออื่น	พรุ่งนี้
	มื่อฮือ	มะรืนนี้
	มื่อตึง	มะเรื่องนี้
	มื่อข้าว	ตอนเช้า
	มื่อสวาย	ตอนกลางวัน
	มื่อแลง	ตอนเย็น
	คำกริยา	ย่าง
ฟ้าว		รีบ
บปยาม		บปเยี่ยม
เว้า		พูด
จ๊ก		รู้
บจ๊กกะเรอ		ไม่รู้
เฮ็ด		ทำ
อวัยวะ	ตั้ง	จมูก
	แฉ้ว	ฟัน
	กระป่อม	ตาตุ่ม

ตารางแสดงการเปรียบเทียบภาษาลาวครั้งและภาษาไทย (ต่อ)

ประเภทของคำ	ลาวครั้ง	ไทย
เบ็ดเตล็ด	จี้แฮ่	รักแร้
	อีฟอ	พ่อ
	อีแม่	แม่
	ฟอจั้นแม่จั้น	ตายาย
	จั้นหมอน	ทวด
	จี้ตั่วะ	โกหก
	กะตัก	เยอะแยะ
	สาด	เสื่อ
	โต	ตัว
	คำสนทนา	เฮ็ดอีหยัง
หยังก้อ		อะไรล่ะ
จ่าฟ่าวไบไต		จะรีบไปไหน
รอจ้อยแน		รอฉันด้วย
ย้านบ่		กลัวไหม
จ้หู้ญไปบ่น่า		จ้หู้ญไปด้วย

ในภาษาเขียนของชาวลาวครั้งนั้น มีปรากฏในหนังสือโบราณและสมุดไทยชาวที่ทามา จากกระดาษสา เรื่องราวที่เขียนในหนังสือผูกหรือสมุดเหล่านี้มีทั้งเรื่องราวเกี่ยวกับตำนาน คติธรรม ยันต์ ตำรายา วิธีการรักษาโรค การดูฤกษ์ยามและโชคชะตา และนิทานพื้นบ้าน เรื่องที่เขียนไว้คือ จ่าป่าสี่ต้น การระเกด นางแดงอ่อน ไก่แก้วและเชียงเมียง (ศรีธนนชัย) ระหว่างที่มีการจัดงานพิธีกรรมต่าง ๆ อันเนื่องด้วยชีวิต โดยเฉพาะงานศพ ผู้รู้ภาษาเขียนที่ส่วนมากจะเป็นผู้มีอายุก็จะนำ นิทานเหล่านี้มาอ่านให้ฟังในเวลากลางคืนที่ต้องอยู่เป็นเพื่อนเจ้าภาพ แต่บางแห่งถือว่าหนังสือเหล่านี้เป็นของสูงจะไม่นำออกมาอ่านในงานอับมงคลเช่นนี้ อักษรที่ใช้ในการบันทึกของชาวลาวครั้ง

นั้นมีทั้งตัวทอยน้อยที่มีก้านในภูมิภาคอีสาน นอกจากนี้แล้วยังมีอักษรธรรม บาลี อักษรขอมแทรกปะปนอยู่ ลักษณะการเขียนแบบเก่าโดยเขียนได้เส้นบรรทัด โดยรวมแล้วลักษณะการเขียนและตัวอักษรที่พบกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในช่วงรัตนโกสินทร์ตอนต้น

ลาวครั้งก็เหมือนกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีความเชื่อในเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติ อำนาจของภูติผีโดยเฉพาอย่างยิ่งความเชื่อในผีบรรพบุรุษซึ่งมีทั้งฝ่ายเจ้านายและฝ่ายทเวดา การถือผีขอชาวครั้งนั้นมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมเป็นอย่างมาก การประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการทำมาหากินและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ทั้งเกิด แก่ เจ็บ ตาย จะต้องมีผีเข้ามาเกี่ยวข้อง ยิ่งพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับเพศซึ่งเป็นไปอย่างไม่ถูกต้องจะมีภูตผีหรือที่เรียกว่า ผิดผี ด้วยแล้วจำเป็นต้องจะมีการประกอบพิธี เช่น ผี เพื่อการแก้ไขปัญหาความตึงเครียดที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ก่อนถึงฤดูเพาะปลูกของทุก ๆ ปี ผู้คนจะร่วมกันจะพิธีเลี้ยงผีครั้งใหญ่เพื่อหวังความคุ้มครอง อยู่เย็นเป็นสุขและความอุดมสมบูรณ์ของชีวิตและชุมชน

สำหรับการอพยพของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง เมื่อได้ถูกกวาดต้อนมาเมืองสุพรรณบุรี ต่างก็แยกย้ายกันอยู่ตามกลุ่มวัฒนธรรมย่อยของตน ในเขตสุพรรณบุรีนั้น ประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่ม เช่น ลาวเวียง(ลาวจากเวียงจันทน์) ลาววัง ลาวพวน ลาวครั้ง และด้วยความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มน้อยและอยู่ในฐานะของเชลยสงคราม จึงยังมีความรู้สึกที่ไม่แน่นอนกับอนาคตของตนนัก แน่นอนว่าจะต้องโยกย้ายที่อยู่อาศัยอยู่บ่อย ๆ เห็นจากการสร้างบ้านเรือนที่ง่าย ๆ เป็นกระต๊อบหรือกระท่อมไม้ไผ่และหญ้าแฝก หรือหญ้าคาที่หาได้ตามท้องถิ่นมากกว่าการสร้างบ้านเรือนถาวร มีการเตรียมตากข้าว ตาพริกตาเกลือเก็บใส่กลัก และจัดสัมภาระเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มเข้าพกห่อพร้อมที่จะเคลื่อนย้ายได้ทุกเมื่อ ผู้คนยังคงทำมาหากินด้วยการหาของป่าล่าสัตว์และทำไร่เลื่อนลอยเช่นเดียวกับสมัยที่อาศัยอยู่ที่เขตมุกคัง ประเทศลาว การทำมาหากินก็จะพึ่งพาธรรมชาติและการเกษตรกรรมเป็นหลัก เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ครั้งใดก็ตามที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน อดอยาก ก็จะเคลื่อนย้ายถิ่นฐานจากที่เดิมเป็นประจำ กลุ่มลาวครั้งจากบ้านเก่าคำเรียง (ขามเรียง, คำเดือน) ในเขตติดต่ออำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรีในปัจจุบัน และลาวครั้งในอำเภอสองพี่น้องต่างก็อพยพโยกย้ายที่หากินไปบุกเบิกที่หากินในพื้นที่ใหม่ ๆ เช่น บ้านทุ่งตาเบรียวอำเภอพรหมพิราม และอำเภอวังทองจังหวัดพิษณุโลก บ้านเกาะน้อยตะวันออก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี บ้านรั้งวิไล อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัด

นครสวรรค์ อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท อำเภอบ้านไร่ อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี บ้านลำ
น้ำเสาะ บ้านโคกแย้ บ้านหนองปลาไหล บ้านโคกสูง บ้านทุ่งมะกรูด บ้านทุ่งไม้หลง บ้านลำเหย
บ้านเสื่ออีต่าง บ้านรางมุก อำเภอกำแพงแสน และบ้านโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

ในการเคลื่อนย้ายของกลุ่มชาวลาวครั้งนั้น จะมีผู้นำกลุ่มที่คอยดูแลปกป้องและควบคุมกฎระเบียบของกลุ่ม ซึ่งจะต้องมีความสามารถในการรบและการเจรจากับผู้คนในท้องถิ่นอื่น ๆ ดังเช่นในท้องที่จังหวัดสุพรรณบุรีก็จะมีผู้นำลาวครั้งรายหนึ่งชื่อแดง ชาวบ้านเรียกกันว่านายกองแดง เนื่องจากในสมัยที่เป็นทหารลาวนั้น นายแดงเคยมีตำแหน่งนายกองมาก่อนมีความรู้และวิชาอยู่ยงคงกระพัน นำกลุ่มคนไปตั้งถิ่นฐานในเขตทุ่งสัมพะบด อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

จากประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของชาวลาวครั้งในข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าลาวครั้งมิได้มีหลักแหล่งตั้งบ้านเรือนอยู่ในที่แห่งใดแห่งหนึ่งอย่างถาวร เหมือนกับชาวบ้านท้องถิ่นต่าง ๆ ในแถบที่ราบภาคกลางของประเทศ การย้ายถิ่นฐานอยู่บ่อย ๆ นี้ สะท้อนให้เห็นว่าชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ดำรงชีวิตอยู่ในดินแดนประเทศสยามได้อย่างค่อนข้างที่จะเป็นอิสระจากส่วนกลาง ทั้ง ๆ ที่ในช่วงเวลาเดียวกันนั้น (ในราวทศวรรษที่ 2400) ผู้คนส่วนใหญ่ในสยามยังเป็นไพร่และทาสอยู่

ความรู้สึกที่ตนเป็นคนต่างวัฒนธรรมอาจจะ เป็นสาเหตุหนึ่งให้ชาวลาวครั้งแยกตัวออกมาไม่ค่อยเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านไทยในภาคกลางมากนัก ซึ่งความรู้สึกว่าแตกต่างกันทางวัฒนธรรมยังคงปรากฏอยู่ในกลุ่มคนสยามประเทศอยู่ในขณะนั้น

แต่กระนั้น การรวมตัวและการอยู่ร่วมกันทางสังคมเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินนั้น เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการย้ายถิ่นฐานเพื่อหาที่อยู่ทีปลอดภัย และในช่วงที่จักรวรรดินิยมตะวันตกได้เริ่มเข้ามามีบทบาทคุกคามประเทศไทยและหลังจากการเกิดสนธิสัญญาเบาริ่งในปี 2398 นั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ทรงดำเนินนโยบายป้องกันจากภายนอก โดยการปรับปรุงโครงสร้างการปกครองพระราชอาณาจักรสยามในปี 2435 โดยกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยได้จัดระเบียบการปกครองมณฑลเทศาภิบาล ทรงจัดการสำรวจประชากรและหมู่บ้านอย่างชัดเจน และยังมีเสด็จมายังหัวเมืองสุพรรณบุรี ซึ่งในเวลา นั้น เมืองสุพรรณบุรีนี้สภาพความเป็นอยู่ที่ไม่แตกต่างไปจากหัวเมืองอื่น ๆ ในเขตลุ่มแม่น้ำท่าจีนตอนบน กล่าวคือลักษณะการผลิตส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อการยังชีพ อาศัยน้ำในคูคลองทำนา ปลูกฝ้าย พริก ผักนานาชนิด และยังทำหัตถกรรมพื้นบ้าน ทั้งทอผ้า จักสาน ดีเหล็ก และทำเครื่องมือเครื่องใช้อื่น ๆ ใช้เองในท้องถิ่น

บ้านโคก: การตั้งถิ่นฐาน

เมื่อการจัดระเบียบการปกครองท้องถิ่นแบบเทศาภิบาลได้ถูกปฏิรูปขึ้นในปี 2435 นั้น ได้มีการจัดรูปและรวบรวมหมู่บ้านต่าง ๆ เป็นหมวดหมู่ ภายใต้การปกครองของแต่ละอำเภอ พื้นที่อำเภออยู่ของปัจจุบันนั้น ในระยะแรกของการปรับปรุงการปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นอยู่กับอำเภอจรเข้สามพัน ซึ่งได้ปรากฏการตั้งถิ่นฐานของชาวลาวครั้งอยู่ 3 แห่งใหญ่ ๆ คือบ้านสระพังลาน บ้านใหม่คลองตันและบ้านหนองตาสาม เล่ากันว่าในช่วงปี 2446 ครั้นเมื่อกรมพระยาดำรงราชานุภาพเสด็จสำรวจเมืองบริวารอยู่ของ ชาวลาวครั้งได้มีโอกาสมาเฝ้าฯ ณ บางรายนาของกินทั้งอาหารและผลไม้มาถวาย และในครั้งที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จฯไปประกอบพระราชพิธีสักการะบูชาเจดีย์ยุทธหัตถี ชาวบ้านลาวครั้งในพื้นที่จรเข้สามพันถูกเกณฑ์ร่วมกับชาวบ้านหมู่บ้านอื่น ๆ ในท้องถิ่นมาตากกลางทางที่เสด็จฯ ผ่าน จากเหตุการณ์ดังกล่าวเห็นได้ว่า เมื่อภายหลังการปฏิรูปการปกครองแบบเทศาภิบาลแล้วนั้น เรื่องราวของชาวลาวครั้งในเขตอยู่ของจะปรากฏชัดเจนมากขึ้น เป็นเพราะการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นช่วยให้รัฐเข้าควบคุมดูแลท้องที่ต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึงมากกว่าแต่ก่อน

ภายหลังจากการกวาดต้อนมาอยู่ในท้องที่จังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 จนถึง การปรับปรุงการปกครองประเทศในสมัยรัชกาลที่ 5 ชาวลาวครั้งยังมีการเคลื่อนย้ายหลักแหล่งมาโดยตลอด จนเมื่อโปรดเกล้าฯ ให้มีการจัดรูปการปกครองแบบเทศาภิบาล เริ่มปรากฏการตั้งหลักแหล่งถิ่นฐานถาวรของชาวลาวครั้งในเขตอำเภอจรเข้สามพัน ชาวลาวครั้งกลุ่มหนึ่งก็ได้อพยพมาอาศัย ตั้งหลักแหล่งที่กลุ่มบ้าน หนองตาสาม เล่ากันว่าในช่วงปี 2440 นายกองแดง ได้นำกลุ่มญาติพี่น้องเดินทางมาจากท้องที่ต่าง ๆ ในเขตชัยนาทและสุพรรณบุรี มาร่วมกันตั้งถิ่นฐานที่บ้านหนองตาสามนี้ จนกลุ่มบ้านได้ขยายเป็นหมู่บ้านใหญ่ เรียกกันว่า บ้านใหญ่ เมื่อบ้านหนองตาสามได้ขยายตัวขึ้น กลุ่มบ้านต่าง ๆ ในหมู่บ้านต่างก็ขยับขยายออกหาที่ทำกินเพิ่มเติม ต่างก็หักร้างตางพงขยับขยายออกไปทิศต่าง ๆ กลุ่มคนที่ขยายตัวไปทางทิศเหนือซึ่งปัจจุบันก็ได้แก่บ้านท่าม้า มีกลุ่มชาวลาวครั้งบางส่วนได้ข้ามคลองหนองตาสามมาทางทิศตะวันตกที่เป็นโคกป่าละเมาะ มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่มากมาย โดยเฉพาะกระต่าย หม่าจิ้งจอกและอีแก้ง ชาวบ้านจึงมักนิยมเรียกชื่อของโคก ว่าโคกจิ้งกระต่าย

ในระยะแรก ๆ ก็หักร้างตางพง ดินที่ให้เป็นที่ราบเพื่อทำนา ต่างก็สร้างห้างร้าง

ไว้พักผ่อนชั่วคราวในฤดูเพาะปลูก บางส่วนของโคกเนินก็เป็นที่เลี้ยงวัว ควาย เมื่อฤดูเก็บเกี่ยวผ่านไป ก็จะนำข้าวไปนวดผัดที่บ้านใหญ่ นานวันเข้าหลาย ๆ ครัวเรือนก็เริ่มอพยพย้ายถิ่นฐานมาอยู่ที่โคกจี้กระต่ายนี้ จากเดิมที่เป็นเพียงห่างร้านเผ้านา ก็กลายมาเป็นบ้านเรือนที่อยู่อาศัยท่ามกลางความอุดมสมบูรณ์ของป่าและสัตว์ป่ามากมาย จนกลายเป็นหมู่บ้านโคกจี้กระต่าย และกลายมาเป็น บ้านโคก ในเวลาต่อมา (ราวทศวรรษที่ 2430)

หลังจากการเริ่มตั้งหลักแหล่งของชาวบ้านหนองตาสามบนพื้นที่ดินด้านทิศตะวันตกด้านที่เรียกว่าบ้านโคกได้ประมาณ 9 - 10 ปี ก็มีภิกษุชื่อ หลวงตาสี เป็นชาวเวียงจันทน์อพยพมาอยู่ที่บ้านคลองน้อย อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ได้จุดธูปข้ามมาจนถึงหนองตาสาม ซึ่งในตอนนั้นไม่มีวัดและพระภิกษุอยู่เลย ชาวบ้านก็ได้อัญเชิญให้ท่านได้จำพรรษาและตั้งสำนักสงฆ์ขึ้น เพื่อชาวบ้านที่เคยมีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาจะได้มีโอกาสทำบุญ ตักบาตร ทานทานกัน หลวงตาสีพำนักอยู่ที่สำนักสงฆ์หนองตาสามนี้จนมรณภาพเมื่อราวปี 2453 ในที่สุดสำนักสงฆ์หนองตาสามนั้นก็พัฒนาขึ้นเป็นวัดหนองตาสามในปี 2505 และเป็นวัดที่ชาวลาวครึ่งทั้งบ้านใหญ่(บ้านหนองตาสาม)และบ้านโคกใช้ประกอบศาสนพิธีกันมาจนถึงปัจจุบัน

ชาวบ้านโคกได้เพิ่มจำนวนเพิ่มขึ้น บ้านเรือนในช่วงแรกของการตั้งถิ่นฐานนั้นอยู่ทางตอนเหนือของโคก และขยายตัวมาทางตอนใต้ ในราวปี 2470 นั้น บ้านเหนือของบ้านโคกมีครัวเรือนอยู่ประมาณ 20 - 25 ครัวเรือน บ้านหมู่ได้มีบ้านเรือนประมาณ 10 - 15 หลังคา ในขณะที่บ้านกลางยังคงเป็นป่ารกอยู่ มีบ้านเข้ามาถากที่จับจองอยู่ 5 - 6 หลังคาเรือน บ้านจะปลูกบนเกาะบ้านของตัวเอง ห่าง ๆ กัน มีทางเดินเป็นคันทาหนือลัดเลาะป่าละเมาะในช่วงนั้นชาวบ้านก็ยังเพาะปลูกเพื่อการยังชีพอยู่เสียเป็นส่วนใหญ่ การขายข้าวจะทำเฉพาะเมื่อขายมีเหลืออยู่ตั้งแต่ปีการผลิตที่แล้วมาเท่านั้น

พื้นที่อุ้งทองในสมัยเดียวกันนั้น การเดินทางจะลำบากมาก มีทางคมนาคมทางน้ำคือคลองจรเข้สามพันที่มีท่าอยู่ที่บ้านท่าพระยาจักร มีตลาดการค้าเล็ก ๆ เป็นชุมหลังคามุงจาก 2 - 3 หลัง ชาวบ้านโคกมักจะออกมาหาสินค้าที่ไม่สามารถผลิตได้เองจากตลาดท่าพระยาจักร และชุมชนข้างเคียง

ในช่วงปี 2500 มีการตัดถนนมาลัยแมนมาจากจังหวัดสุพรรณบุรี บ้านโคกเริ่มขยายตัวเพิ่มครัวเรือนมากขึ้น บ้านเรือนเพิ่มขึ้นมากมาย พื้นที่เพาะปลูกรอบ ๆ หมู่บ้านถูกถางถางหักร้างจนหมดสิ้น ยิ่งในช่วงปี 2507 - 2510 การเข้ามาของคลองชลประทานทำให้ชาวบ้านโคกเพิ่มพื้นที่

การเพาะปลูกข้าว ซึ่งสามารถกระทำได้ถึงปีละ 2 ครั้ง เกิดการปลูกสวนมะพร้าวกันแทบทั้งเกาะบ้าน นอกจากนี้ชาวบ้านยังคงขยายพื้นที่เพาะปลูกพืชไร่ทางทิศตะวันตก ซึ่งสภาพแห้งแล้งและไม่ได้รับน้ำจากคลองชลประทาน จึงปลูกพืชไร่เสียเป็นส่วนใหญ่ บ้านเรือนหลังแรกจึงเกิดขึ้นเช่นเดียวกับการขยายตัวของบ้านหนองตาสามมาที่บ้านโคก ขยายตัวเป็นหมู่บ้านทางทิศตะวันตกเรียกว่า บ้านดงเย็น ในปัจจุบัน

บ้านโคก: การปกครอง

หมู่บ้านโคกและบ้านดงเย็น มีผู้นำหมู่บ้านที่มาจากการเลือกตั้งภายในหมู่บ้านเมื่อปี 2527 คือ นายพิบูล (นามสมมุติ) การปกครองขึ้นตรงต่อตำบลอุทอง ที่มีกำนันตำบลอุทอง นายธงชัย สราวิช บ้านหมู่ 6 (บ้านท่าพระและสุขาภิบาลอุทอง) เป็นหัวหน้าผู้ดูแล มีคณะกรรมการบริหารตำบลที่เรียกว่า สภาตำบล ทำหน้าที่บริการและผ่านนโยบายจากทางอำเภอรวมทั้งการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาแต่ละหมู่บ้านในเขตตำบลตามที่หมู่บ้านได้จัดทำโครงการเสนอขึ้นมา มีการจัดประชุมกำนัน ผู้นำบ้านใน ทุก ๆ เดือน ๆ ละหนึ่งครั้ง เพื่อรายงานสถานการณ์ภายในหมู่บ้าน และรับนโยบาย ณ ที่ทำการอำเภออุทองที่อยู่ห่างจากหมู่บ้านไปประมาณ 2 กิโลเมตร ส่วนงบประมาณเพื่อการพัฒนาหมู่บ้านนั้น นอกจากจะผ่านมาทางสภาตำบลแล้ว ยังผ่านมาจากหน่วยงานที่เป็นกรมกองของกระทรวงหลัก 4 กระทรวงในการดูแลและพัฒนาชนบทอันได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ ผ่านลงกรมกองต่าง ๆ เช่น กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมอนามัย เกษตรอำเภอ พัฒนากรอำเภอ สาธารณสุขอำเภอ ปลัดอำเภอ ตำรวจ และอีกหลายหน่วยงาน นอกจากนี้ งานพัฒนาหมู่บ้านจะต้องเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น การไฟฟ้า รพช. กสช. กรมชลประทาน กระทรวงอุตสาหกรรม (ในการส่งเสริมการสร้างอาชีพ)

หน้าที่ของผู้นำหมู่บ้านนั้นจะเป็นผู้สำรวจสำมะโนประชากรและจำนวนครัวเรือนภายในหมู่บ้าน การจัดทำทะเบียนราษฎร การรับแจ้งเกิด ตาย การติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐกับชาวบ้าน เป็นผู้ดูแลสาธารณสุขโรคในหมู่บ้าน และหน้าที่ทางสังคมอันได้แก่ การเป็นแกนงานต่าง ๆ ในฐานะของผู้นำชุมชน เป็นผู้ช่วยเหลือวัดในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของวัด รวมทั้งเป็นที่รับเรื่องราวร้องทุกข์ของชาวบ้าน และอื่น ๆ

ผู้นำที่ได้รับการเลือกตั้งบริหารบ้านหมู่ 3 นั้นมี 10 คน โดยมีตำแหน่งผู้นำหมู่บ้าน ผู้ช่วย 2 ตำแหน่งและกรรมการหมู่บ้าน 7 คน

นอกจากนี้ภายในหมู่บ้าน ผู้นำหมู่บ้านได้จัดระเบียบการควบคุมและขยายการปกครอง โดยแบ่งกลุ่มบ้านภายในบ้านโคกออกเป็น 2 หมู่ โดยหมู่บ้านโคกนั้นแบ่งบ้านตามธรรมชาติและความรู้สึกของชาวบ้านออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มบ้านหมู่เหนือ บ้านหมู่กลาง บ้านหมู่ใต้ แต่ละกลุ่มบ้านก็จะมีหัวหน้ากลุ่มมาโดยตลอด

แต่เดิมบ้านโคกนั้นมีการจัดการปกครองแบบการแบ่งคุ้มบ้านเป็นกลุ่ม ๆ โดยผู้นำหมู่บ้านมีการสำรวจบ้านและจัดทำบัญชีเลขที่บ้านติดไว้ทั้งบริเวณเส้นทางเข้ากลุ่มบ้านและตัวบ้านเอง โดยในแต่ละกลุ่มจะมีหัวหน้ากลุ่มคอยดูแลอยู่ หน้าที่หลักของหัวหน้ากลุ่มบ้านนี้ก็คือการรับนโยบายและการพัฒนาลงสู่บ้านเรือนได้อย่างทั่วถึงและเป็นผู้ดูแลการส่งข้อมูลจากกลุ่มบ้านไปสู่นำหมู่บ้านเพื่อประโยชน์ต่างๆแต่หลังจากผู้นำคนใหม่เข้ามา การปกครองโดยการแบ่งคุ้มนั้นก็เลิกไป แต่กลุ่มหมู่เหนือ กลาง ใต้ ยังคงอยู่ในปัจจุบัน

เมื่อมีนโยบายและข่าวสาร รวมทั้งงานอื่น ๆ ที่เป็นเรื่องของส่วนรวม จะมีการบอกกล่าวด้วยวาจาในการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือประกาศทางเครื่องขยายเสียงที่เรียกว่า เสียงตามสายหรือหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ที่ตั้งอยู่ที่บ้านนายพล (ผู้นำไม่เป็นทางการอีกคนหนึ่งของบ้านโคก) หมู่ใต้ เมื่อทางอำเภอให้หมู่บ้านจัดทำโครงการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อพัฒนาหมู่บ้านตามโครงการแผนพัฒนา 5 ปี ของกรมการพัฒนารัฐบาล และงบประมาณจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องประจำปีงบประมาณ ผู้นำหมู่บ้านก็จะนัดคณะกรรมการหมู่บ้านและผู้นำที่สนใจหมู่บ้านเข้าร่วมประชุมกัน เพื่อสรรหาความต้องการของส่วนรวม ความจำเป็นในเรื่องต่าง ๆ เพื่อร่างมาเป็นโครงการส่งขึ้นสู่ภักดิ์และสภาตำบล รวมทั้งการประชุมสภาตำบลเพื่อการจัดสรรงบประมาณไปสู่มูลนิธิที่มีความจำเป็นสูงในเรื่องของการพัฒนาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จัดเป็นลำดับขั้นของความจำเป็น ความรีบเร่ง โดยพัฒนากรอำเภอ ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบและดูแลการจัดทำแผนโครงการ ตัวของพัฒนากรตำบลอุทองนั้น ไม่ได้มีความสนใจกับการพัฒนาในบ้านโคก อาจจะมาจากสาเหตุที่บ้านโคกนั้นอยู่ใกล้เมืองสุขาภิบาลอุทองมาก การแนะนำหรือการพัฒนานั้นชาวบ้านจะรับรู้และสามารถออกมาติดต่อประสานงานหรือหาซื้อเครื่องมือเครื่องใช้ในการพัฒนาได้สะดวก เช่นเดียวกับผู้นำหมู่บ้านในปัจจุบัน ที่ไม่ค่อยจะถูกหรือชอบพอกับลูกบ้านมากนัก การเสนอขอการพัฒนาหรือความจำเป็น ความต้องการของลูกบ้านไม่ตรงกัน อาจจะมาจากสาเหตุที่คราวที่ผู้นำลงสมัครเลือกตั้งผู้นำบ้าน

และขณะผู้สมัครที่มาจากบ้านโรค ผู้ใหญ่เป็นคน เชื้อสายจีน ทำการค้าขายที่ดินและเปิดอยู่
 รถขนาดใหญ่ในพื้นที่หมู่บ้าน ริมถนนสายอุทอง-ด่านช้าง (ทางออกหมู่บ้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ)
 และเป็นคนภายนอกชุมชนที่ย้ายมาภายหลัง ในขณะที่ทัศนคติในการพัฒนาของผู้ใหญ่เองก็ไม่ค่อยจะ
 ให้ความสำคัญต่อการเกษตรกรรมที่ชาวบ้านโรคเกือบทั้งหมดทำอยู่ แต่มุ่งสนใจไปที่ธุรกิจบริการ
 ร้านค้ามากกว่า ชาวบ้านโรคส่วนมากแล้วไม่ค่อยให้ความสำคัญกับผู้ใหญ่มากนัก ดังเช่นในช่วงแล้งปี
 2537 ชาวบ้านที่ปลูกผักได้ขอให้ผู้ใหญ่ช่วยแจ้งทางชลประทานในการผันน้ำมาช่วยในการเพาะปลูก
 ผัก ชาวบ้านเชื่อว่าที่น้ำไม่มานั้น เพราะผู้ใหญ่ไม่ได้ไปขอที่ แต่ในการศึกษาพบว่า น้ำใน
 คลองชลประทานได้ถูกส่งออกมาแล้ว แต่หมู่บ้านทางตอนเหนือคลองก็สูบน้ำไปใช้งานไม่มีไหลมา
 ทางบ้านโรค นอกจากนี้ การพัฒนาถนนสัญจรในหมู่บ้านในปี 2537 นั้น ชาวบ้านจะต้องช่วยออก
 เงินกันเองบ้านละ 200 - 300 เพื่อซื้อดินและรวมกันซ่อมแซมถนนในหมู่บ้าน โดยที่ผู้ใหญ่ไม่ได้ให้
 ความสนใจในคำว่าพัฒนาหมู่บ้านนัก จึงเชื่อแน่ว่า ปัญหาของผู้ใหญ่และชาวบ้านนั้นเกิดจากความ
 ไม่เข้าใจและร่วมมือกันระหว่างทั้งสองฝ่าย และยังคงเป็นปัญหาไปอีกนาน

การควบคุมทางสังคมและการจัดระเบียบทางการเมืองนั้นย่อมมีอิทธิพลกระทำของ
 บุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่เป็นการร่วมมือกันของหลาย ๆ บุคคลเป็นกลุ่ม เพื่อทำหน้าที่ในส่วนต่าง ๆ
 ของการควบคุมทางสังคม ในบ้านโรคนั้นแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 แบบ คือกลุ่มทางการและกลุ่มไม่เป็น
 ทางการ แบบของกลุ่มทางการนี้จัดจากการเมืองการปกครองตามระบอบของประเทศ อันได้แก่
 การเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้านรวมทั้งกลุ่มของผู้นำในบ้านหมู่บ้านต่าง ๆ เป็นกลุ่มทาง
 การปกครองและบริหารหมู่บ้าน รวมทั้งกลุ่มทางการที่มีการส่งเสริมมาจากหน่วยราชการ เช่น กลุ่ม
 ออมทรัพย์ กลุ่มลูกหนี้สหกรณ์(รทส.) กลุ่มอาบนากิจ ฯลฯ

กลุ่มประเภทที่ 2 นั้น เป็นการรวมตัวของบุคคลอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อประโยชน์
 และจุดประสงค์ร่วมกันอย่างใดอย่างหนึ่ง(ในทางเศรษฐศาสตร์เรียกกลุ่มนี้ว่าองค์การ)กลุ่มที่ไม่เป็น
 ทางการเหล่านี้มักจะ เป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นเพื่อจุดประสงค์ทางเศรษฐกิจการทํามาหากินเป็นหลัก เช่นกลุ่ม
 ผู้เลี้ยงวัว เป็นต้น แต่กระนั้นกลุ่มทางสังคมในบ้านโรคนั้นแทบจะมีน้อยมาก

ผู้นำในบ้านโรคนั้น มีทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการ
 หมู่บ้านจึงจัดอยู่ในแบบแรก ส่วนแบบหลังที่เป็นแบบไม่เป็นทางการนั้นเป็นผู้ที่ได้รับความนับถือจากคน
 ส่วนใหญ่ทั้งทางเศรษฐกิจและทางสังคม เป็นเสมือนผู้นำที่ไม่เป็นทางการ พบว่าผู้นำประเภทนี้มีเพียง
 ไม่กี่รายในหมู่บ้าน นอกจากผู้นำทางเศรษฐกิจในฐานะผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่าผู้อื่น และมักจะ

เป็นนายทุนหรือผู้ให้กู้ภายในหมู่บ้าน ผู้นำทางเศรษฐกิจเหล่านี้มักจะได้รับความนับถือเป็นผู้นำแม่เป็นทางการของหมู่บ้าน ซึ่งก็รวมถึงผู้หมู่บ้านที่มีฐานะทางเศรษฐกิจจัดอยู่ในระดับที่ดีเมื่อเปรียบเทียบกับผู้อื่นในตำบล

ความขัดแย้งในหมู่บ้านเป็นเรื่องธรรมดาของมนุษย์ที่มีเหตุผลและประสบการณ์ที่แตกต่างกันก็มักจะมองหรือทำกิจกรรมใด ๆ ในลักษณะที่ต่างกัน ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในบ้านเรือนก็มักจะมีการไกล่เกลี่ยจากผู้ใหญ่(อาวุโส)หรือกลุ่มญาติพี่น้องในกรณีที่เป็นปัญหาเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ถ้าเป็นปัญหาใหญ่เช่น เรื่องของที่ดิน การขมขื่น ฯลฯ ก็มักจะเป็นหน้าที่ของตำรวจ สถานีตำรวจภูธรอำเภออุทอง

การเมืองในระดับการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรนั้น ผู้คนในเขตบ้านเรือนมักจะให้ความสำคัญที่ตัวบุคคลที่ตนเชื่อถือและมีผลงาน ซึ่งในพื้นที่แถบสุพรรณบุรีในเขตอุทองนี้ ชาวบ้านนิยมานผู้สมัครของพรรคชาติไทย ทั้งสามที่นั่ง ชื่อผู้แทนชาวบ้านเรือนที่คุ้นหูคือ นายบรรหาร ศิลปอาชา ที่มีผลงานในการพัฒนาบ้านเมืองสุพรรณบุรีและผลงานที่ผ่านมานในการพัฒนาท้องถิ่นนั้นมีความต่อเนื่องและเข้าถึงประชาชนอย่างแท้จริง ดังตัวอย่างที่ว่า เมื่อคราวแล้งปี 2536 นั้นคลองชลประทานมีน้ำส่งมาอยู่ ชาวบ้านได้ขอร้องให้ท่านบรรหารช่วยเหลือ ท่านก็สั่งให้ทางกรมชลประทานเปิดน้ำให้ชาวบ้านทันที ทั้ง ๆ ที่แผนงานของกรมชลประทานนั้นจะต้องปิดคลองรักษาระดับน้ำไว้ รวมทั้งเรื่องราวการพัฒนาเมืองอุทองที่มีถนนและเส้นทางคมนาคมที่ดี ชาวบ้านหลายรายปฏิเสธการซื้อขายเสียงในหมู่บ้านแต่จากการสัมภาษณ์พบว่า ภายในหมู่บ้านนี้แทบไม่มีใครจ่ายเงินในการซื้อเสียงจากประชาชนเลย ซึ่งก็อาจจะมาจากเหตุผลของความเชื่อถือของชาวบ้านที่มีต่อผู้แทนของตนอยู่แล้ว